

Lucafașul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

CONDIȚIA TINERELOR TALENTE

Realitatea ultimilor ani îndreptățește o afirmație care, cel puțin sub raport statistic — și acesta nu în primul rând — justifică un deosebit interes față de fenomenul cultural-artistic. Numărul tinerelor talente afirmate în acest răstimp a depășit cu mult perioade similare și, ceea ce este mai important, valoarea lor a fost remarcabilă încă de la debut sau pe parcursul unei mai lungi și repetate prezente editoriale, bucurându-se — în multe cazuri — atât de atenția de specialitate a criticilor literari, cât și de aceea, la fel de prestigioasă și la fel de încurajatoare, a cititorilor. Faptul că atare indica o multitudinea de mobilități și relații care converg spre sublinierea unei anume creșteri în sensibilitate și observație adică, păstrându-se, atât din partea creatorilor cât și a cititorilor, o evidență comunicare și cunoaștere între ei, un evident și multilateral dialog pe care îl poartă, în chip reciproc, pe temeiul aceleiași realități trăite și asumate.

Condiția tinăruului de talent nu mai constituie de mult o problemă și ea se rezumă, în cele din urmă, la propria sa autenticitate, la propria sa originalitate și profunzime. S-ar putea afirma că azi depinde mai mult de el decât celălalt din jur, democrația culturală îl implică și îl motivează totodată, dar rezistența, puterea și deschiderea spre orizonturile afirmării — a dat calitatea și substanța propriului demers. Și aceasta, cu atât mai decisiv și mai relevant pentru el, cu cât sfera largă a condițiilor de natură moral-politică și socială care să-i asigure și să-i înlesnească accesul către marile teme și valori ale creației este o realitate predominantă azi și se constituie într-una din pirghile și motivele dialectice ale însei libertății de creație. Este suficient să amintim cadrul, contextul social în care se afirmă și se dezvoltă tinărul creator, momentul sau care poate fi semnificativ și într-un sens mai amplu, general, poate fi chiar hotărâtor nu numai pentru el sau destinul sau literar. Cultura beneficiază de toate talentele, ea își ordonează în același timp direcțiile, spiritul său își ierarhizează valorile, nivelurile atinse sunt trepte maxime de la care se reclamă și spre care ambizionează fiecare tinăr sau puțin tinăr creator, cultura talentului este o necesitate stringentă, dar și o probă totodată a vitalității și prosperiții sale. Sub acel generos și explicit postulat al realizării epopeii naționale, talentul autentic, creator, își încordează spiritul și face din scrisul și din cărțile sale un moment care se integrează efortului general ce tinde spre împlinirea continuă a acestui uriaș și călăuzitor deșiderat. Spre acel izvor veșnic viu al realității, al marilor teme care alcătuiesc universul existenței și aspirațiilor societății noastre se apleacă orice talent autentic, creator, și își scrie cărțile, poemele și romanele sale care să depună mărturie în timp asupra spiritualității și bogăției noastre sufletești, asupra oamenilor care, edificând o nouă și cea mai dreaptă, cea mai umană societate, se edifică și pe ei înșiși, într-o nouă viață și o nouă conștiință asupra lumii, într-un nou umanism.

Toate acestea, și încă altele, tin de cultura și cultivarea talentului, desigur, ele formează însă și acel cadru, acel context social generos al afirmării și dezvoltării sale, se găsesc condițiilor materiale care îl sint asigurate și împreună cu care reprezintă un permanent sprijin și exercițiu în actualitate. Festivalul național „Cintarea României” de implică în totalitatea acestui cadru general specific opțiunii și diversității afirmării noastre creatoare și, tot el, acest festival, ne unește în efort și ne consacra unor experiențe, de asemenea, în permanentă și cuprinzătoare actualitate.

Ca în toate celelalte domenii ale activității, momentul este, desigur, al unui noi cântărilor, al unei noi responsabilități prin care, de la evidența statistică a numărului sport de talente ce s-au afirmat în ultimii ani, să atingem și evidența unei noi calități a operei, la creșterea și mai reprezentativă și mai profundă prin tematică și specific al național, adăugându-se celor intrate deja în patrimoniul valorilor noastre culturale și bucurându-se de un cert interes în rândurile publicului. Clasicizându-se aproape, și ciacizându-i pe cei care, cu marele lor talent și cu marea lor forță de creație, le-au dat viață.

Lucafașul

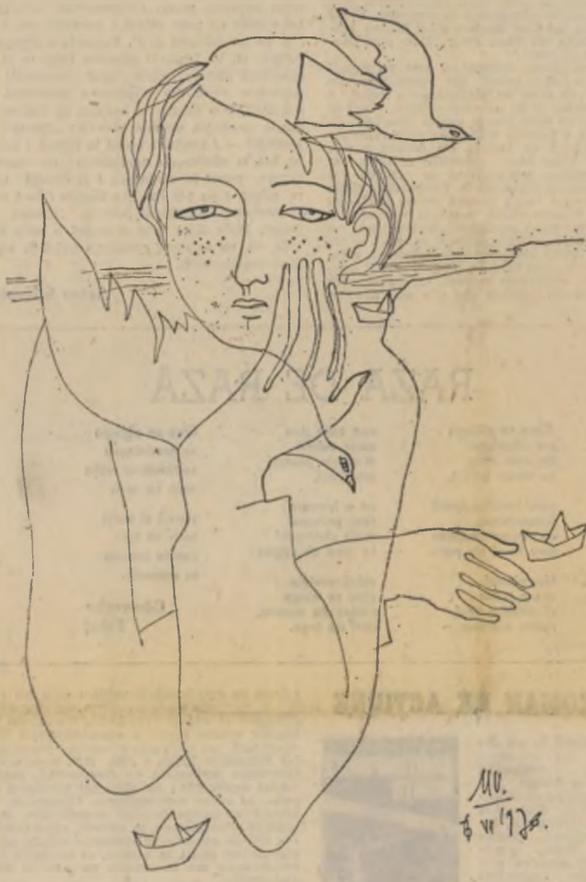
● In acest număr ● Cronica Literară ● Cartea de debut ● Intilnicile „Lucafașului” în Maramureș ● „Un pămint care se sprijină pe poezie” ● „Poezii din Nord” de Ion Gheorghe ● „Tubiri paralele” de Sânziana Pop ● „Poezia în Maramureș” de M. Ungheanu ● Numele poetului de Cezar Ivănescu ● Teler Literar de Geo Dumitrescu ● Contabule de Iulian Neacșu

Și totuși, piatra, pietrele, pe rind

de fapt, ce spune acest mic și strimtorat, foarte vechi A-tos românesc: că el a fost clădit pe niște ruine. Și că mai întâi, ruinele acestea vor fi fost, poate, materia și spiritul altor și altor ruine, altele însă și altfel văzute decât arheologia însăși s-ar fi putut obișnui să vadă, și să creadă mai ales, în lipsa de suport și clasic, adică de un material cit de cit palpabil și orinduit cit de cit după legi ale construcției care și după un tipic oarecare — morală și abia din surcele —

REFLEX

vil. Nimic din toate acestea, iar pină la un anume strat nimic din tot ce ar putea fi o prezumție măcar, și aceeași chiar dacă ar fi, cum o datăm cînd orologul, și așa destul de sălbatic aici, bate cu încredință nu de o secundă ci de milenii? Pădurii peste pă-

Desen de Mihai Vulcănescu

COPIII

Vreo cinci milioane de copii împodobesc pămîntul românesc la ora de față întinerindu-ne pe toți într-un fel, aducîndu-ne zilnic aminte de dămirile morale de părinți ce ne revin fiecare în toate faptele noastre. Cum va arăta țara de mine depinde atât de mult de felul cum creștem aceste fructe de aur pe pomul vieții, cum priveghem la căpătîiul lor aducîndu-le aminte mereu de virtuțile strămoșilor de legile morale ce se cuvin să le intruzeze de mici în viața lor de datorice ce și așteaptă. Este greșită părerea că numai de la o vîrstă mai înaintată copilul este sensibil la anumite obligații morale, la respectarea anumitor precepte stricte de conduită.

Intr-o vîrstă scrisoare Dostoievski răspundea unei femei vîduve rămasă cu un copil de trei ani cum deia de la această vîrstă copilul este vrednic de a lua aminte la cele mai adînci îndăptări legate de viața sa sufletească. Un copil nu trebuie lipsit chiar de la trei ani de piinea cuvîntului ziditor spus cu înțelepciune și dragoste prin puterea pîidei personale de viațuire a cuvîntului. Pentru că cei mai mulți copii duc lipsă de cuvînt înainte de toate, pe lîngă piinea zilnică ei au nevoie de virtuțile strămoșilor de acea pomeste miraculoasă ce o așteaptă în fiecare seară înainte de-a adormi s-o audă încoadată și odată spusă din inima iubitoare și împăcată a părinților. Să luăm aminte fiecare la viața noastră intimă la cuvintele ce le rostim ca părinți unii altora căci ochii și sufletul copilului își pot păstra neprihănită și dobindi înțelepciunea pe măsura dreptei noastre viețuri casa de cea. Există un eroism al părinților, anume pe care îl pot deprinde copiii de mici în casa părintească și de existența lui depinde viitorul unui popor în istorie.

Ioan Alexandru

IMN

Copiii cînd răsăr din carte

sînt zel frumosi, Cosinzieni,

ies din desene și în parte

din aerul de siuziene.

Cu degetele praștie de gumă

aruncă astrii înire flori,

il investimîntă-n albă spumă

în apă limpede și nori.

Ei via din zîna și din vrăjii

cum ies în ceruri rîndunele —

pe cîmpuri au singura străjă

un basm și săbii din surcele...

Se-ascund în picături de rouă

sub umbreluțe de lucernă

sau urcă într-o navă nouă;

frunză de foc cit o lanternă.

Și toți eroii-n jurul lor

Julius Verne și Creangă.

Le schimbă noaptea în lumină;

merg la Bagdad pe un covor

și peste mări... pe o lupină!

Bogdana Boeru

Desene animate

Stai de vorbă, prin intermediul jocului, cu aproape 300 000 de copii anual, o ploaie de ochi și urechi, un univers de ferestre deschise, curioase, îndrăznețe. O sală improprie, cinematograful DOINA, a devenit o Casă a copilăriei, unde se întîlnesc eroii din basme cu Mos Crăciun în imaginația lui Disney. Omulețul de sticlă și Omulețul de înghetată își trăiesc aventurile în pagini năsocite de mici spectatori, ei înșiși avînd puritatea de basm, nativitatea personajelor curate și deopotrivă curajul lor. Aplaudă pe Jaune-Tom și flutieră pe Miauritz, ocrotesc pe Albă ca Zăpada și aruncă săgeți ascuțite în ochii vrăjitoarei, însoțesc armurile lui Harap Alb și lează în sfori din urzici canal sbin, dezarmază soldații de tus și udă grădinite de flori.

Cînd ridică minile solidarilor cu focul ei spun veto avioanelor cu trotil, veto celor ce trimit tancuri peste copiii altor geografii uscate de secetă și neclivizitate, un veto rîsănit celor ce le fură hrana de la gură și avioanelor de hirtie dintr-un cer transparent de albastru.

Contii judecă și ne judecă mai asnu decît legea, decît vecinul. Lăsați libertate copiilor, lăsați-i să-și zidească Sala albastră a fanteziei, îndenărtăți-i de doame, de sîrăci și urîi. Luați lacrima copiilor în ochii voștri și cînd hotărîți tînetă seama de prezenta lor la masa parlamentară.

Ion Iuga

Continuare în pag. a 2-a

IN ÎNTIMPINAREA CONFERINTEI NAȚIONALE A SCRITORILOR

Resurecția clasicilor

tabloul actual al literelor românești este unul foarte complex. Izbînzile obținute în poezie, proză, dramaturgie, critică și istorie literară sînt de netăgăduit. Operele literare se citesc și se comentează în cele mai diverse pături ale societății, ele avînd un real impact asupra conștiinței oamenilor. Vitrinele librărilor se plîmesc periodic, dovadă și a marelui număr de titluri care văd lumina tiparului dar și a faptului că sînt din ce în ce mai rare cărțile neinteresante și deci nevandabile. (Ba, acum, una din problemele care se pune este aceea a tirajelor nu o dată insuficiente față de setea de lectură a oamenilor).

Asumarea responsabilă de către literați a temelor proprii și a liniilor de forță ale operelor lor, investigarea cu instrumente dintre cele mai adecvate a vieții și preocupărilor stringente ale Cetății, realismul abordării acestora nu au fost procese ușoare și nici nu s-au săvîrșit fără a se ține seamă de o serie de factori complementari de cea mai mare importanță. Arta, după cum știm, este un fenomen determinat, chiar dacă această determinare este una de calitate subtilă. Astfel că a fost nevoie de o nouă deschidere politică și ideologică instaurată în viața țării, de o nouă viziune asupra istoriei naționale și a valorilor trecutului în general pentru ca și literatura (și ceretarea de orice fel) să-și intre în drepturile sale, în rosturile și în țărîmul ei specific. Cărțile făcute după rețete infailibile au cam dispărut. Viziunea cu orice chip „optimistă” și „luminosă”, interpretarea sociologist-vulgară a conținutului operi, rigiditatea punctelor de vedere (sau numai al punctului de ve-

Gheorghe Suciu

Continuare în pag. a 7-a

Despre noi

Am să vorbesc în toate culorile conștiinței
Despre mincaltul parizerului pe marginea

viaductelor
Despre lopota care a fost deodată inteligenței
Mă anunță în fiecare dimineață la telefon

stefan

tripsa ;
Și eu recad într-o nemărginită speranță
A cuvintelor îmbătrînite de atîta literatură
groasă la pipăit — pline de miez
puse să danseze pe ringuri improvizate
în fața oțelurilor și a gazetarilor

de la faptul divers.

Umbră unui poet a trecut schingiuță toate
gardurile
a călcat o soporlă imaginind de pe o piatră
de cimitir

lumea ;
Visurile șopirilor sînt gigantice
Aspre la pipăit ca salopeta unui miner
imbățet cu sare

Ca un carnet de conducere pe aceste
serpentine existențiale
Tuburi aeriene care ne trec peste vîrfurile Omul.

Dinspre noi vine înlodeauna un miros greu
de oameni aspri, rezistenți, mincători lacomi

de căilor
neumblate
pină și-n această dimineață de noiembrie
cu pletele ploii pină-n pămînt
Cu noroaielor minănd inscripțiile, știrile
despre poluare

fotografiile noastre de tineri
sînt oprite în baia dezvoltanță
pentru a ne intra mai adînc chipul
în hirtie și-n conștiințe.

Despre noi tineri și ale noastre meserii
Vuiesc zările, rădăcinile plantelor
înfeleșur cuvintelor încă umede pe hirtia

proastă
în care împachetăm teamea, pita și cărțile
limbilor vechi

cu care ne hrănim sufletul și vioiciunea
începînd de la orele 23 și pină la tîndul 7
cînd proprii aburi se răcesc în jurul nostru
străzile se dedeșcă de oboseala nopții

și vinețală

ieșim și ne împiedicăm de aceste resturi ale
societăților naturale.

Au venit la mine tinerii prieteni și s-au speriat
de ce în și în deaupra capului hirtie
europoi

de ce am mixgăit din inchipuire localitățile,
drumurile
Pe dialogurile bătrînilui Platon scrie
cu creion chimic

inmuat în gură :
— Nu pune mina. Te poate lua dracul.
Pe unde îți este voia și pe unde nu l
Și toți se retrag grăbiți din casa mea înaltă
aproape de cerul etajului IX
cu lifțuri horodogite — fără explicații de prisos
ca o poezie modernă pe care profesorii

obosiți nu o pot
traduce ;
nu-i pot lua pulsul, ghici febra
întoarce filele interioare
de unde privim noi cei tineri — ca floarea
lumii noastre

puternice — strălucitoare...
Valeriu Bărgău

Continuare în pag. a 2-a

- ACTUALITATE ȘI ORIGINALITATE ÎN PROZA TINERILOR ● ARTICOLE DESPRE VOLUME DE
- TUDOR OCTAVIAN ● MIRCEA NEDELCIU
- ȘTEFAN AȘOPIAN SEMNATE DE ANDREI ROMAN ● ARTU SILVESTRI ● COSTIN TUCILĂ (în pagina a 3-a)

Viața literaturii

O misiunile sînt, aproape fără excepție, elocvente și neîntîmplătoare. Și par, uneori, chiar mai interesante decît negările sau laudele.

Intr-o linie dreaptă ce are ca punct — posibil — de pornire discuțiile stîrnite de statul reportajului, continuînd cu o alta — care n-a mai avut loc — despre statutul reportajului (dar posibil și ea de întrevăzut printre liniile caligrafiate atîi de frumos de un tinăr scriitor ce lăuda meseriile tinerilor scriitori ce au posibilitatea ca ingineri navetiști, ghizi O.N.T., profesori de țară, metodisti culturali să cunoască viața, dar care și el, tot probabil dintr-o omisiune, regretabilă și elocventă, uita în enumerarea sa oamenii care se documentează la Hotarele, Focșani, Bălești sau nu mai știu unde, zi de zi și care, interesant lucru, scriu tocmai despre viață) și sfîrșind (sau avînd drept consecință) cu o prejudecată ce lasă în afara sferei artistice reportajul, totul înseamnă o tăcere nejustificată. Și totuși: revistele obște publice mai des și mai sîsur (și într-un spațiu mult mai generos) reportajul decît proză. Și totuși: editurile au mai multe colecții de reportaj decît de proză. Și totuși: recenziile Teze ale Conferinței nu amintesc nimic despre reportaj. Și totuși: numele reportajului este rar citat printre scriitorii (și atunci mai asin în coadă, ca o rădă săracă). Sînt aceste paradoxuri în măsură să ne atragă atenția asupra unor expresii, mai dure, dar mai devalorate: una spunem, alta... fumăm! Sau: cînd avem dreptate? Atunci cînd publicăm reportaj? Atunci cînd uităm reportajul? Atunci cînd îl omitem?

II

E bine că în principiu viața literară stimulează creația. E bine chiar că avem o viață literară. Deși, zic eu, mult mai bine ar fi fost să putem vorbi despre o viață a literaturii. Ea ar fi putut îngloba și scriitorii care apar în viața literară numai cu cărți. Ea ar fi putut da mult mai exact sens sintagmei „stimulare a creației” (Atîi de palpantă este această viață a literaturii încît ea este deseori invocată în studii, dar mai ales în cărțile scrise, încît cu adevărat ar fi pu-

Constantin Stan

Continuare în pag a 2-a

POEME DE NICHITA STĂNESCU

În pagina a 3-a

FANTASTICUL, DIMENSIUNE A „PROZEI SCURTE” ROMÂNEȘTI (XI)

Inainte de a examina — în continuarea „Sărmanului Dionis” — structurile fantastice din Avatarii lui Avatarii Tîla, cealaltă mare năvelă eminesciană de acest tip, socotim imperios necesar un popas, fie și mai scurt, asupra a două grupuri de naratîni formate pe de o parte, din Cezara, Moartea Cezara, Toma Nour în ghețurile siberiene și, pe de altă parte, din Umbră mea, Fragment, Iconostas și fragmentar. Întrebarea de la care credem că trebuie să porcedem în cel dintîi caz este dacă și aceste scrieri aderă într-adevar la statutul prozei fantastice eminesciene, în sensul definit din unghi evasivoretic în Archaus și, mai ales, ilustrat practic, cu inegalabilă forță creatoare, în Sărmanul Dionis. Formulăm o asemenea întrebare întrucît există, așa-zicînd, primejdia de a situa în unghiul de incidență cu fantasticul întreaga proză eminesciană de factură romantică. Chestunea aceasta, a interferențelor de un fel deosebit dintre naratiunea romantică în genere și fantastic, a preocupat și preocupă spiritul critic în chip constant. La prima vedere, s-ar părea că, spre deosebire de alte „curenți” ori „școli literare”, între cele două categorii — romanticismul și fantasticul — se instituie un climat de conlucrare mult mai strîns. Se merge chiar pînă acolo încît, nu o dată, este pus semnul de egalitate între naratiunea romantică și naratiunea fantastică. Supralicitările de acest gen, evident, au drept cauză fundamentală înțelegerea nediferențiată a funcțiilor imaginarelor într-un caz și în celălalt. Nu insistăm prea mult, dar ni se pare limpede că imaginarii în context sîrict romantic e un dat al fanteziei creatoare circumscris spiritului de invenție originar-poetică și menit a defini naratiunea într-un anume chip, sub aspectul temeramentului eroilor, al temei și conflictului, al

Nicolae Ciobanu

Continuare în pag. a 6-a

Print-o insolită combinație de eminescianism modern, cu mult manirism de Minulescu alegoric, debuta, în 1978, Felix Sima (n. 1949) din Rimnicu Vilcea. „Pasărea de cursă lungă” era o pastă eminesciană cu dicțiune ghimă și sfințit de vers precum un pas în gol, schema metrică și chiar ticurile expresive sintactice eminesciene: „a rămas doar lămurirea / ce anume să o crez / să încep sărind văpșele / de din gind să te pierz / am gustat plăcut din duhul răstăgării care ești / tot bătuți cu nițele-n pragul curților domnești”. Ceva din lexicalul voit vetust și, în fond, melodia ritmică însă cu altă carnăție dădeau impresia pastșiei, care este neadevărată. Poetul e, dimpotrivă, un modern manierist și un ironic complex din speta lui Minulescu, iar de recunoaștem la el sunete și chiar licențe de neconfundat, cu izvor eminescian, acestea întăresc efectul liric prin estetica de colaj. Însa minulescianismul este izbitor. Minulesciană e femeia himerică („femeia boabeilor de rouă”), „domul snăv”, de ficțiune („el este ce rămâne după / citirea / acestui / poem”), repetiția în fine, melodică, proprie simbolizării: „femeia născută / din boabe de rouă / mai crește cind ninge / mai crește cind ploaie”. „Frumosul print” nu e doar minulescianism, ci în plus și o artă poetică / ficțiunii desăvârșite: „la cîteva trecute luni / îl vizitează trăi pănu / ai lui prieten cel mai bun / dar și aceștia sint minciuni / la curțile domniei sale / vin și alți prinți din lunga cale / toată-nălmile egale / dar nici acestea nu-s reale / adus dovada că există / și fată tină și tristă / și angajată camerista / la acel print ce nu există”. Dar Minulescu era un Anton Pann cosmopolit iar poetul este un ironist, așa încît o producție precum aceasta nu rămîne fără explicație: „din picioare de lule / joacă pină cind vei sta / și le-oi da și pe ale mele / ta, ta, ta căpřiță-ta / asta-harul dumitale / numai după el ciștiți / și betală și basmele / și bombone și covrigi!”.

Este curios cum de efectul liric țese dintr-o materie atât de simplă (repetiție, expresie rară gramaticală, baladesc) și dintr-un vocabular purificat aparent și cute un termen cotidian care pune accentul dizarmic pe o dicțiune adeseori fără greșală. Poetul nu avea decît arareori elocvență retorică și nu cultiva ideile pretențioase și așa-zis mari, el ar fi voit să fie „cineva mai tînăr”, adică o voce anonimă, precum folclorul, asemeni frunzei și rîului: „In cămășa albă-a spicului ce vine / cineva mai tînăr — semănînd cu mine / cineva mai tînăr semănînd cu vara / cineva mai tînăr și din toată țara”.

Admirabilă este aici alegoria șahului, cu un șah de ingenios madrigal erotic, pe o temă mecanică: „nefericită și regina tablei de șah imaculat / cind

CRONICA LITERARĂ

FELIX SIMA: «Infriguratul fierbinte»

I se fură de pe trepte / pion ușor dar preferat / și nu anunță de acestea / regelul ei / cel tăcut / cu ochii albi de ochelari / ea plină de se culcă-n turn / și vine-un cal din depărtare / pe ocolite căi obscure / ca un nebulă de neam mai tare / ce-l duce gîndul să o fure / el e din țări mistuitoare / din țări cu mers de papagal / a plătît greu trecerea vamei / prin biserica de corali / și fiindcă jocu-acesta tragic / n-am urmărit pin' la sfințit / n-avem de unde să cunoaștem / cine-a bătut cine-a pierit”. Inovația lui Felix Sima este punctuația curioasă, cu virgula finală, ceea ce indică un sfințit imposibil și sprostete trăsătura fragmentară a creației (punctuația de fantazie, hispanică, este și la Cezar Ivănescu). Fie din acestea a rămas în „Infriguratul fierbinte” (Editura „Scrisul Românesc”, 1980) întocmit din două cicluri separate dintre care unul, titular, e un lung poem epic și didacticist de aproape 30 de pagini, de un aspect insolit. Nici din ceea ce ne dăduse Felix Sima nu prevedea o asemenea producție, care seamănă cu o epopee și are răsunarea grea a creației solemne. Poetul a inventat un artist, Peter Marc, care este sculptor, inițial un blazat, de felul flaubertianului

Frédéric din „Education sentimentale”, incendiat dreptat spiritalității de gîndul unei creații grandioase. Din alegoric și din baladesc, Felix Sima a căzut în didacticism și în acea lirică prozică și aridă, care este proprie manierismului antic alexandrin și secolului XVIII european (la noi doar Mopete a lui Mircea Ivănescu ar putea sta lîngă Peter Marc, deși desigur sînt eneme). Poetul procedează epizodic și ține un jurnal de campanie; el a izolat din umaniat un artist vital, de felul lui Michelangelo, vind a concura genul; și pe ucenicul extatic. Totul la aspectul sec al unui proces verbal notarial, cu arareori cite o imagine sculptoară care zvinește din nota zilnică de lucru. Un portret moral, camera lui Peter Marc, invențiile fantastice o elice cu paletele reprezentînd pe bărbat și femeie), gravura flamandă a finținarilor, țările utopice (precum într-o pictură naivă), înălțarea unei case, felurile vizite, revelația radoului și a cafelei, colectarea pomelor „contra setei pe schele”, schița creației, cinele de pază — aceste sînt schițe didactice înșelînd un complex etic care, deși este de înțeles, nu dă opere valoarea estetice majoră. Ceea ce sare peste comun aci provine din cite un aforism

acuns în culele epicii luxuriante, pe teme curente (artisticul și trist „mai bine zis nu mai este”, sfințitul operat este moarte, creatorul vine din elemente și e complex cu ele) ori din cite un fragment, precum acesta, al androginului inventat de Peter Marc sub forma unei elice „bisexuate” — „contrulose o elice / cu un bărbat pe o paleță și o femeie pe cealaltă bară care putea în rotirea dată de vînt / și bătă crengile pomilor din apropiere / iar sufletul creat le lua pînă și le umfla hainele / de dorul acelor ființe de a se întîlni / de a face corul comun niciodată”.

Nu fără emoție e colcărea umanității captiv în sculpturile finale, imagine cu, totuși, forță inefabilă: „panta era acum coborîta și ureala / ca într-un prohod de mulțimea poporului / căci unii mergeau spre poale alții urau / unii mergeau spre miazăzi alții spre miazănoapte / copiii fugeau spre mamele lor / bălîi întirzau pe drum / și o luau la fugă apoi să-și ajungă pînă înțit (pentru reluarea firului rupt / puteau să-și întemeieze o casă un drum o viață un șag / Cei care nu mai puteau vedea aceasta / și alergau în continuare / lîngă pantelii se scurgea sub pămînt / ca într-o cauză firească a naturii”.

„Douăsprezece ore ca pădurea”, ciclul al doilea face impresia în stil a întîlnii volum: rîmă precisă și versificatie ingenioasă, imagini, muzicalitate. Însa conținutistic distanța este uriașă; acum, poetul și-a purificat imaginația pînă într-atît încît a căzut în eliptic și oracular, barbizînd încă nu ca Ion Barbu ci precum Simion Stolicu și Barbu Brezianu: „piatra vinată sfioasă / vîrîndu biserici sparte / struguri calmi ascunși sub frunza / odihniți neinserat / mută gîndul mai departe / pînă dincolo de moarte / în ulciorul gol al gurii / ce e arsă însetată / cit e sufletul de suflet / dealul deal e pînă moartea / soarele făcut e-nic / să ridici peapen... micl... / fermecat zăbovire / între cești cu prea vitare / ascundeți-vă de ea / și de tot calvarul ei”. Expresia a câștigat în culoare și, în fond, în pitoresc însă nu și în substanță căci în afara unui sentiment de anxietate venit din eliminarea obiectului, înconjurat de o junglă de imagini, ce rămîin din aceste producții, precum aceasta: „Zmeură pe luminări — / trecători optîți la rampă / cailor lor ne bat la poartă-n / nerăbdarea de noroi / fluturi morți în scurmiere / și covrigi uscați pe lampă / nu pot lua din fiecare / ce-l închis în amindoi”. Admirabil poet în „Cineva mai tînăr”, Felix Sima este și astăzi o voce originală, cu, mi se pare, conștiința lirică la un pas în urma talentului.

Artur Silvestri

CARTEA DE DEBUT

INVENTAREA UNEI LUMI

Cu vreau an în urmă am avut prilejul să citesc un fragment din cartea *) lui Tudor Vlad. M-a frapat atmosfera neobișnuită, precum și tehnica narativă evoluată, pe care tinutul autor o folosea. M-am întrebant atunci dacă o asemenea manieră de a scrie proză este posibilă și în cazul unor texte de mai mari dimensiuni. După lectura întregii cărți, răspunsul poate fi dat: maniera este viabilă doar în măsura în care autorul știe să se oprească la timp.

În ciuda dimensiunilor sale, a personajelor și a conflictelor pe care le conține, **Al cinsprezecelea** nu este aîit un roman, ci o parabolă celesă, încadrabilă într-o serie literară de cărți maestru este Kafka. În literatura romană recentă ceva asemănător a scris Mircea Ciobanu. Este vorba despre **Cartea firii** (1970), roman ieșit din comun, care a trecut pînă observat de către critică. Ultimele două romane ale lui Platon Furduliu (Serăria împărăției, 1979 și Omul coborît din urme, 1980) recurg de asemenea, la modalitatea folosită unor elemente epice în chip de prefabricate ale unor construcții cu semnificații estetice mult deosebite față de cele ale romanului obișnuit.

Ca și în cărțile pe care le-am amintit (dar fără să pot fi vorba în vreau fel despre celelalte), autorul imaginează o mică așezare omească, în care plasează diverse întîmplări perturbatoare. Modul de a vorbi al personajelor este perfect aseplic, nici cea mai mică deviație dialectală nu poate fi detectată. Fapt caracteristic pentru acest gen de literatură romană ar putea fi tradus, fără nici o problemă, în orice limbă, neexistînd nici un risc al alterării semnificațiilor sale. Deși are biserica, circumsta și, în general, tot ceea ce se știe că îl trebuie unui sat, pentru a-și merita numele, Corba nu este un sat, ci o mică așezare de teatru pe care pot apărea, cu egală îndreptățire, trogloditii, împărății romani, marșii, jucători de fotbal, ancheatori penali și, desigur, țărani. Personajele, despre al căror mod „spălăt” de a vorbi am amintit mai sus, nu au, în realitate, nici o legătură cu istoria noastră. În ciuda unor posibilități, discutabile localizări, ele sînt voci impersonale, pe care autorul le folosește pentru armonizarea ansamblului. În fine, conflictele au, de asemenea, un accentuat aer atemporal, sînt esențe de conflicte, pe care autorul le poate să le umple cu orice concretizări dorite. E o alică poetică estompează liniile, volumele și culorile, transformînd totul într-un vis poeziv.

Ce se petrece în romanul lui Tudor Vlad? În Corba se mișcă și vorbește o seamă de alcături umane. La prima vedere ei par a fi oameni obișnuiți. Pe parcurs, însă, ne dăm seama că o anumită stadiu intermediar de dezvoltare. Aceste voci nu par a-și da seama că localitatea lor se află integrată într-o lume cu mult mai mare și, în general, nu trec niciodată dincolo de un nivel foarte rudimentar de cunoaștere și simțire. În acest aspect se manifestă una dintre întîlțurile prețioase ale prozatorului. Fiecînd din personaje sale niște copii care se joacă de-a trîntul și care nu depășesc niciodată un anumit stadiu precar de dezvoltare, Tudor Vlad a reușit să imprimă cărții sale aerul auzit al unei lumi care tocmai se iesește, care nu reproduce și nici nu sintetizează o altă lume, reală, ci se naște, apare în chiar paginile în care este descrisă. Anumite determinări ale personajelor, totuși. Unele dintre ele ne dau dreptul să vorbim despre rudimentele unor caractere. Astfel, Marin este bilbit și obsedat sexual, dar în cele din urmă arată o inteligență ce-l ridică dincolo de nivelul precar al consențenilor săi. Constantin, la rîndul său, manifestă un alt fel de superioritate. Venit în sat de nu se știe unde, el este un om de om sîntit, de om sîntit, un om înțelept și renunțării, fapt care îl ridică din ce în ce mai mult în ochii celor din jurul său. O apariție mai semnificativă este și un tînăr care simte chemarea pentru practica artei, a picturii. Unele dintre reflecțiile sale sînt foarte bune pentru încercările pe care le face de a depăși ideile cunoscute din nenumerate surse literare în legătură cu rolul artistului în societatea omească. Aceste personaje, precum și altele (mai toate) au comportamente bizare, în care recunoaștem ceva din maniera lui D. B. Popescu, care tocmai se iesește, care se petrec în Corba. Intervine un război ciudat, care nu prea seamănă cu ceea ce se știe că înscamă un război. Are loc nunta dintr-o babă infernal de urtă și un bărbat încă tînăr. Cu prilejul unei viitoare, din pădure vălăște o turnă viermurtor de șobolan, al cărui spectacol este, realmente, o reușită scenă de tip expresionist. În sat se prăbușește un avion, dar trupul aviatorului se păstrează intact, prilej pentru localnici de a improviza un cult al omului căzut din cor. Un preot bătrîn ezită să vorbească, fiindcă de fiecare dată cînd începe să articuleze cuvîntele, îl cade cite un dinte. O vîduvă merge întotdeauna însoțită de doi cîini mari, pentru ca să fie la adăpost de insistențele bărbatilor. Detasamentul de ocupație impune un regulament care conține citeva articole stranii. Unele dintre deviațiile fantastice aduc note umoristice, cele mai multe însă participă la consolidarea unei inedită atmosfere de lume care nu există decît atît timp cît este roștită de vocea naratorului și de glasurile personajelor.

O mențiune specială se cuvine pentru modul dezvoltat în care autorul reușește să pună în mișcare o strategie narativă complicată. Astfel, intervențiile naratorului alternează cu cele ale unor personaje, efectele fiind de bună calitate.

Dincolo de orice ideal, Tudor Vlad este un prozator talentat. Ne îngăduim să-l sfătuiim să mediteze la modalitatea literară pe care o practică în romanul său de debut și să-l stabilizească, în mod lucid, posibilitățile și limitele.

Voicu Bugariu

*) Tudor Vlad: „Al cinsprezecelea”, Editura „Dacia”, 1981.

VIATA CARTILOR STRAMOȘII

despre viața eroică a strămoșilor noștri istoriile și cărțile unor autori autohtoni și străini se străduiesc să aducă tot mai multe dovezi de reconstruire. Pasivitatea a cunoscut istoria adevărată un echivalent al inaderenței și alterității. Dar dreptul acesta este imprescriptibil și aparține în egală măsură tuturor popoarelor, de vreme ce ne putem convinge că pînă și omul individual, considerîndu-și personalitatea, pe orice treaptă a societății s-ar situa, va găsi că această personalitate a lui s-a constituit din prezența sa și biografiei sale. Încît se poate spune că în definierea poporului viața prezentului său și istoria lui.

Romancierul Radu Theodoru și graficianul Sandu Florea au săpărit la Editura Sport-Turism al doilea volum din seria intitulată STRAMOȘII. În limitele adevărului istoric, autorii încearcă să rezeceze faptele trecutului și figurile umane proeminente care au inițiat și susținut evenimentele, de atîtea ori tragice. Prin cuvîntul unificator de sens și mișcare a timpului, Radu Theodoru a esențializat în asemenea măsură textul ce stă la baza graficii cărții, încît el pare constituit din „telegrame” pe care antichitatea poporului nostru le adresață prezentului. Dramatismul și tragedia epocelor îndepărtate sînt luminate de forță simbolică a logosului care unifică mișcarea istorică.

Scenariul lui Radu Theodoru constituie un punct de plecare pe tot parcursul benzii desenate pentru voința precisă de artă a graficianului Sandu Florea. Fără a modifica datele realului, adică cele obiective oferite de text, Sandu Florea le-a potențat sensul, invadînd subiectul cu forțele sale plastice. Astfel că întreaga bandă desenață bîdică de la soluția comodă și statică a ilustrațiilor unor tablouri, dezvoltîndu-se prin mișcare continuă. Din cuvînt și mișcare a imaginii cinematografice, la care se adaugă preponderența formelor plastice, artistului l-a reușit performanța unei benzi desenate moderne, a unui sincretism între literatură, film și plastică, prin care graficianul realizează un „spațiu continuu” și o mișcare perpetuă. De altfel, pentru îndetul grației sale, în compania unor artiști din Europa și Statele Unite ale Americii, lui Sandu Florea l-a s-a decernat Premiul I la un concurs ce a avut loc la Roma. Dacă ar fi să comparăm arta benzii desenate (care imaginează o lume paralelă) cu cea din realitate, atunci singurul echivalent al ei ar putea fi un fluviu neînchipuit de larg și lung pe ale cărui valuri timpul astăzi flote și poartare credincioase celorlalte țărîni în vreme ce a pește curg și duc în oglințele lor imagine efor-

tului și luptei nesfîrșite de a exista. Primul volum (apărut în 1980) și acesta recent (1981) semnate de Radu Theodoru și Sandu Florea) cuceresc privirea de la primul contact și întresc în memoria noastră sentimentală vechimii și siguranța perpetuității.

Pentru că în acest spațiu nu putem reproduce măreștele imagini ale cărților ce le consemnăm vom încheia cu un citat: „Du-te la împărățul tău și albi spune decînt cerîntului roman Gaius n.n.) și spune-i că sîntem aici de la începuturile vremurilor și vom sta aici pînă la sfințitul vremurilor”.

P. Gheorghie

SEMNALE

Aceste „Semnale” ale lui Virgil Munteanu (Ed. Dacia, 1981), critică dramatică și folcloristică cu remarcabil simț al ironiei și polemicului, vin din teatru, o lume văzută cu ochi iscolitori, uncori încredințate, altelei bucură. Aproape că nu există sector al vieții teatrale pe care folcloristul să nu l-și fi avut în vedere, pe autor interesîndu-l aspectul practic al „semnalizării”. Nu este vorba de o fragmentată istorie a culșemntă istorie a culșemntă lor sau de inflorirea unei noi specii a colportajului. Cu o bogată experiență în lumea teatrului, autorul observă acele aspecte care ascund un miez pliditor, dezvăluind neosentiativ dar ferm.

Un șef de promoție ajuns figurant, un veleitar care parazătează viața teatrală, portrete (un critic, directorul), momentul aniversar, ora de începere a spectacolului, publicul, teatrul de cartier, demnitatea profesiei, așful de spectacol — sînt citeva din „semnalele” pe care Virgil Munteanu le trimite cu speranță, nu chiar secret, că nu se vor pierde.

Umanitatea revelată este tot atît de diversă tipologic cum este cea din dramaturgie: oamni intereseși și interesanți, demnitatea nesăritată dar și caractere labile, jocul de culșemntă prelungit în viață etc. Pe de altă parte, sînt semnalele elemente de obstrucție ce apar în sinul mers al activității teatrale, sau elemente ce favorizează dezvoltarea ei, autorul neamînd să facă sugestii remarcabile. Capacitatea critică funcționează printr-o adevărată cuprindere a fenomenului asupra căruia se aplică. Uneori, cîrșemnt, autorul se menține în expectativă, altelei, o învăliure sentimentală dă „semnalului” un farmec aparte.

Interesante sînt stilul, modalitatea de compoziție, alternanța introducerile abrupte în subiect, păstrarea surprizei pentru final. În fapt, Virgil Munteanu „regizează” perfect ceremonia semnalizării. Cititorul trebuie cîștigat, determinat să înțeleagă, să descifreze semnele unei realități profesionale care are a însăși un farmec aparte. De aceea, limbajul „semnalilor” uzază, nu o dată, prin conșemntarea cu arta teatrului, de procedee dramaturgice: indicații de regie, dialog, monolog confesiv etc.

La o lectură atentă, depășind interesul pentru o anecdotică pasageră, „Semnalele” lui Virgil Munteanu pot fi receptate cu folos, ele constituîndu-se într-un prilej de chestionare a unor contradicții dar și de amuzament cu rost.

Marian Popescu

RAZA DE RAZĂ

Cine se plînge s-a năpădit de sine însuși ca de un păcat,

cînd lacrima speră și-nănteează ca marea noaptea spre farul de pază

tînguitorul n-are trufie ci crede-n zeul numit armonie —

cea care ține viața cetății și crește pruncii alterității,

ca o favoare încă periclită fără conșemntul și stea de veghe

stării aceleia cînd se alege timpul de moarte, raul de lege.

Cine se plînge se modelează cedîndu-și viața rază cu rază

vremii și sorții încît să fie lumea intruna în armonie.

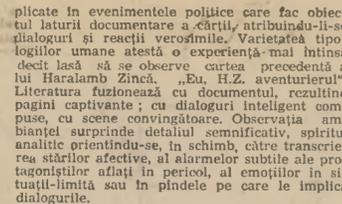
Gheorghie Pituș

UN ROMAN DE ACTIUNE

Deși apărută la un interval de doi ani, conținutul volumului „Toamnă cu frunze negre” restabilește continuitatea lecturii fără efort în partea cititorului, reluarea acțiunii producîndu-se firesc, grație construcției narative elaborate cu impecabilă profesionalitate. Romanul lui Haralamb Zinec nu pot fi definite exclusiv ca romane de aventuri, deși respectă rigoriile genului. Ciclul „Pe urmele agentului B-39” nu reprezintă numai literatură de spionaj. Cele trei volume apărute pînă în prezent au și un pronunțat caracter de proză documentară consacrată unor aspecte enigmatice ale istoriei celui de al doilea război mondial.

Ca și în volumele precedente, compoziția utilizează alternanța planurilor și interferența documentului cu ficțiunea literară. Prin semnificații, planurile romanului au o pondere egală. Interviuurile de reconstruire ale scriitorului Cornelii Cara, extrasele din documente aflate în arhive secrete, selecția de știri din presa vremii și naratiunile la persoana întii a lui Radu Doinaș recompun evenimentele din perspective convergente încercînd elucidarea unui caz enigmatic și luminarea unor sensuri politice în cazul cărora se ridică multiple ipoteze. Acțiunea cărții a treia cuprinde o fază de tranziție în care protagonistul Radu Doinaș este pregătit de mai multe servicii secrete pentru a fi folosit în misiuni importante. Radu trăiește citeva răpîri, areștări, două execuții onoseante, mai multe schimbări de identitate, citeva instrucție care implică modificarea fizionomiei, testări și confruntări. Este studiat și evaluat, i se pregătește de calcar e desemnat clar un pește și asta se vede și al mal carului o sută și ceva de ani, pictorul elvețian Trenk care-l înșoțea pe Odobescu trebuie să fi fost foarte impresionat, de aceea în schițele lui a recurs și la acuarele, procedeu nu tocmai științific în materie de istorie și arheologie.

O preexistență, deci, un creștinism simultan cu acela din mai vechi, depărtate locuri? Și apoi: osirdia, pofta aproape cu care s-au retras mereu rînduri și rînduri de vieți în această sălbatică verticală și alunecoasă, de calcar, era și o de-legare într-un anumit fel, dar o vădit că din cauza aceasta scriitorul său era cit se poate de îngrijorat. Multe din cărțile și manuscritele aceluia rădăcinis și strîmt schit din munții Buzăului au fost luate de Cezar Bolnice, altele cine știe pe ce căi vor fi mers și unde

placate în evenimentele politice care fac obiectul laturii documentare a cărții, atribuindu-li-se dialoguri și reacții verosimile. Varietatea tipologică umană atestă o experiență-mai întinsă decît lasă să se observe cartea precedentă a lui Haralamb Zinec, „Eu, H.Z. aventurierul”. Literatura fuzionantă cu documentul, rezultînd pagini captivante; cu dialoguri inteligent compuse, cu scene convingătoare. Observația ambianțelor surprinde detaliul semnificativ, spiritul analitic orientîndu-se, în schimb, către transcrierea stărilor afective, al alarmelor subtile ale protagonistilor aflați în pericol, al emoțiilor în situații-limită sau în plînde pe care le implică dialogurile.

Cunoscător al exigențelor genului și al caracteristicilor receptării, scriitorul introduce registre diferite, unele comice ca cele din redacția în care lucrează Luiza Văitoianu, cu rolul de a descreta pentru moment, înaintea unei noi concentrări a suspansului, pentru că un exces de seriozitate ar obosi și ar reduce interesul. Acțiunea nu trenează și nici nu-și modifică ritmul general, evoluînd cu complicații, răsturnări de situații, intervenții imprevizibile, după legile genului.

Remarcabilă este însă pe de altă parte problematica nivelului documentar și interpretarea evenimentelor în lumina cercetărilor de arhivă, coeficientul de realitate care conferă romanului agentului B-39 statutul de literatură-document.

Sultana Craia

*) Haralamb Zinec: „Anotimpurile morții”, Editura Literară, 1980

Acuarele de Benone Șuruliă

Viața literaturii

Urmare din pag. 1

tut da seama de ceea ce astăzi este (sau nu este) valoare. În acest fel, am putea evita situații deseori jenante cum ar fi: neluarea în discuție a unor cărți tipărite pe motive de viață literară; suprasolicitearea unor cărți din motive de viață literară; necunoașterea unor scriitori pe motive că nu sînt în viață, evident, literară. În acest fel, poate, veștile ce ne vin de la Valtra Dornei (vești sub formă de cărți) de la o poeză „incredibil de talentată” (cum s-a exprimat critica la prima ei carte) ar fi luate în seamă în detrimentul unor prezențe care sînt în viață literară. Pentru că și în cazul ei se poate pune întrebarea: cînd avem dreptate? Cînd ne entuziasmăm de poezii tînăre și seriose care-și la vocația în seamă și (din diverse motive) se desparte de lumea tumultuoasă a vieții literare sau cînd (din aceleași motive) veștile de la el parvin cu un ecou îndepărtat și ne consoliăm (cu mărețea idee) că oricum talentat va deveni?

Chiar așa cînd om avea cu îndevaț dreptate?

Și totuși, piatra, pietrele, pe rînd

Urmare din pag. 1

În munții Buzăului a fost un Athos însă, rîdicat în jos, cum am mai spus, și acolo s-au adaptat mai întii și întii înfricoșăși, părăgînții de soartă sau mai mult, cel fără de soartă, primitivii, barbarii — cum erau numiți, de greci, și au scrijelat pe pereți, au desenat unelele văzute, unelele care-i amînțau, îl prigoneau sau unelele pe care le aveau, le produceau chiar ei? (Săgeți, arcuți, lănci și, culmea, niște căști parcă, un fel de scuturi pe cap; cu un cu-

șit citeva vrea să strîpungă parcă o... rachetă. Dar poate fi și pește, un simbol, unul dintre simbolurile creștinismului, la intrarea într-o peșteră — Peștera lui Iosif — pe peretele de calcar e desenat clar un pește și asta se vede și al mal carului o sută și ceva de ani, pictorul elvețian Trenk care-l înșoțea pe Odobescu trebuie să fi fost foarte impresionat, de aceea în schițele lui a recurs și la acuarele, procedeu nu tocmai științific în materie de istorie și arheologie.

O preexistență, deci, un creștinism simultan cu acela din mai vechi, depărtate locuri? Și apoi: osirdia, pofta aproape cu care s-au retras mereu rînduri și rînduri de vieți în această sălbatică verticală și alunecoasă, de calcar, era și o de-legare într-un anumit fel, dar o vădit că din cauza aceasta scriitorul său era cit se poate de îngrijorat. Multe din cărțile și manuscritele aceluia rădăcinis și strîmt schit din munții Buzăului au fost luate de Cezar Bolnice, altele cine știe pe ce căi vor fi mers și unde

Desene animate

Urmare din pag. 1

O, diplomați și șefi de state al lumii intrați alături de ei în sâlile de desene animate; o să pricepeți rîsul lor și ne-mărgînita, magia lor putere și fantezie. Ieșii din crusta puterii, coborîți în parcurile lor atît de rare din bondării vostri pluitorii, schimbatii policoanele de tragerie în arene de iocăși și privii la zmeul lor de hirtie avertizînd, avertizînd.

Cinoc doar 300 000 de copii, puterea de tînă și frumusețe a Dimbovitului. Ei visează și rid. Își desenează visul cîn lumină și rid cu patimă de prostie. Să rămînem copii!

IN ÎNFRUNTAREA CONFERINTEI NATIONALE A SCRITORILOR

ACTUALITATE ȘI ORIGINALITATE

ÎN PROZA TINERILOR

Conștiința ironică

Îmi însușesc un gând întâlnit aiurea: curtea trebuie să producă zădărnici sfletești, nu să-și educe admiratorii. Una din modalitățile discrete de a produce valurile de neliniște intelectuală care dau în cele din urmă valoare textului artistic este atitudinea ironică. Când a oiazi, pentru o astfel de atitudine autorală s-a simțit, desigur, stăpîn atît pe jocul de subtilitate efective pe care trebuie să le satisfacă textul, ca și pe dialectica internă a realității, ale cărei aparținere paradoxale îi constituie sursa inepuizabilă. Altfel, dacă suprafața lucrurilor, excluzând orice comentariu, deși realist-obiectiv, autorul înregistrează și descrie clasele și clasele și ale comportamentului, acestor clase situațiile imprevizibile ale absurdului fiindu-i deschis. Altfel, miza devine aceea a prezervării fiecărui act al existenței, destinul „implacabil” oferind banalității spațiu necesar pentru a-și manifesta întreaga forță teribilă, sub care se macină lent o realitate parțial mereu ajustată de idealurile ei dominante. Iată câteva din structurile teoretice ale ironiei pe care le speculează Tudor Octavian în volumul său de povestiri *Istoria unui obiect perfect*. Chiar a titlului cărții (dealul și al unei povestiri) dezvăluie o ironie, o dovadă a necesității detașării a autorului față de textele sale, în primul rând, deoarece, pentru a-și atinge scopul de a semnifica mult mai mult decît spune situația aparentă, povestirea însăși, prin concizie și limpiditate, ține consecvent spre perfecțiune.

Eroii lui Tudor Octavian sînt oameni ai unei unei dimensiuni a personalității, duse dină la epuzare, în care adesea semnificativă evoluează chiar împotriva a ceea ce spune textul (o vîduvă își recupează insatisfacțiile vieții transformînd aberanta colecție de ziare a răposatului într-o lume absurdă de aplică de sentimente de care a fost lipsită pînă atunci; un ins inscrie într-un jurnal tot ceea ce se petrece în satul său, fiind „comercializat” în circulele turistice ale regiunii, iar sub presuniunea curiozității unui vizitator aflăm unica amnezie a cronistului — reacțiile produse de scrierea jurnalului la conștiința sînt un seducător de ocazie trece la fapte stimulînd o confuzie de persoană, partenera selectată intră însă neobservat în joc acționînd similar și blocînd eficiența întregului edificiu sentimental propus). Rezumatul nostru, la câteva din povestiri, le lipsește tocmai sugestia ironică ce se naște sub impresia înregistrării exacte a faptelor, la rîndul lor de o exagerată rigoare.

Ceea ce duce eroii la decizia lor de a acționa, așa cum ni-l prezintă Tudor Octavian, provine din fascinația de a restaura propria lor realitate cu orice preț, după un model ideal, ignoranța proprie fascinației o descrie scriitorul și o dată cu ea pătrundem în imaginar. Personajele își trasează, ele însele, limitele ce le vor avea de depășit, pregătînd, ritual și în totalitate arbitrar, semnele unei noi realități de trăit. În noile dimensiuni hibride și necesitate sînt dezirorii, ridicole, simulînd agravarea crizei de conștiință și personalitate a indivizilor imolciti, de care, desigur, nu-și dă seama decît cititorul și acela care însenează situația. Eroii își ating suficiența trăind doar viziunea discursului propriu care nu este totuși adevărul, căci adesea depășește orice viziune. În această contextualizare, spre exemplu, „pasta de hirtie” (*Anul de hirtie*) capătă puteri neverosimile, dar necesare aducerii realului la idealul sperat. Seducătorul din *Inteligenta medie la bărbai*, intenționînd să fie subiectul acțiunii, transferă în limbajul său, de nînd totodată obiect al discursului ceea ce nu poate face în act (incapacitatea sa de a acționa normal). Și dintr-odată limbajul realizează mai bine realitatea, care rămîne la periferia lumii.

După cum era de așteptat, într-o astfel de alcătuire, nu tramele situației date ci textualizarea lor cuprinde valoarea. Tragedia de care nu este conștient eroul (deci stare agreabilă), fiecare stare de fapt, inscenată de Tudor Octavian, are, raportată la canoanele normalității clasice a bunului simț (despre care avem mai mult nîm în textul lui), aspectul unei farse. Disputa diverselor stereotipuri consemnează alternativ o atitudine critică și o plăcere: critica apărută în procesul cunoașterii fenomenelor, plăcerea provenind din dezbateră implicată de alegerea efectelor textului.

Trebînd să des, sensul inteligenței burite de non-sens, Tudor Octavian ne poartă într-o lume caracterizată de dimensiuni finite, unde sub pretenția atingerii perfecțiunii resimțim deprecerea însăși a artificului de calcul prin care eroii pretind să atingă idealul, perfecțiunea. Actul, sub aspectul respectării conformismului, ironia discreditează aceste atitudini, contestîndu-le prin inșiși propriile lor modalități de manifestare. Dincolo de jocul comarării lumii cu idelle noastre despre ea, dincolo de capacitatea sa de a discerne aspectele aberante ale vorbirii și comportamentului comun, de a extrage din ceea ce pare a fi norma exagerarea, enormitatea, dincolo de locurile comune ale literaturii și ale existenței însăși pe care le investighează, Tudor Octavian polemizează cu o realitate morală unde verosimilitatea unor situații, paradoxale, reale, nu se află numai în afara naturii ci și împotriva ei. Conștiința ironică îl face să accepte ceea ce de fapt respinge, promovînd, pentru a sufla, imaginile unei naturi umane răsturnate. Așa cum arată astăzi, în toate reușitele, arta, proza lui Tudor Octavian înseamnă revigorarea unui gen clasice în spațiul obsesiei și realităților contemporane, producînd zădărnici sfîrșitești și poate, totuși, educîndu-și admiratorii.

Andrei Roman

Inventivitate tehnică

În categoria experimentalistilor cu, act, o notă de furie juvenilă, poate fi prenumărat și Mircea Nedelciu (*Aventuri într-o curte interioară*, Ed. Cartea Românească, 1979), remarcabil stilist fără prejudecăți, ingenios sub raport tehnic, monoton totuși în caracterologie. Nu însă și „simplist” căci monotonia provine din examenul unui compus uman, în mod complicat și anxios, îndărătul aerului placid și contradictoriu, pe care prozatorul l-a izolat sub un chip reductibil din media felicită.

Aventuri într-o curte interioară studiază pe minorii cu probleme, investighează mentalitatea de „caminist”, fotografiază excursiile juvenile cu aspectul lor de provizorat aventuros. „Minori” sînt și unii din infractorii eliberați, în *Curtea de aer*. „Simplu progres” e un exercițiu în baza crizei juvenile de valori, ca și „8006 de la Obor la Dilga”, unde catagrafia conștiinței

Maș puțin supusă comentariilor și disputelor critice decît poezia tinerelor promoții înscrise în fluxul lirismului românesc de azi, totuși, proza elaborată de autori ce aparțin acelor „și” promoții, la un examen atent, lucid, merită cu prisosință maximum de sollicitudine. Societate, deci, că se cîvine a nu confunda, în virtutea unei percepții superficial-conjuncturale a faptelor, discreția și gravitatea profesională a prozatorului tînăr cu presupusa lipsă de originalitate a însăși faptelor sale creatoare. Cine este interesat să cunoască în realitatea sa profundă fenomenul are șansa sigură de a fi realmente surprins de faptul că mișcarea prozei românești actuale în ansamblu beneficiază de aportul excepțional și autorilor tînerei. Remarcabil, în acest context, pe scurt spus, este aspirația acestor „nou val” de tineri și talentați epicieni de a-și afirma un punct de vedere estetic-problematic propriu în legătură cu raportul dintre realitatea psihico-morală și social-politică a existenței omului de azi. E un punct de vedere, credem noi, caracteristic prin vitalitatea lui reală, eliberat de puncte și inhibiții, ca rezultat al implicărilor faptice și morale în însuși miezul fierbinte al realului palpabil. Un asemenea unghi de percepție, „dezliterarizant”, merită, fără îndoială, a fi evaluat ca atare, întrucît este deloc exagerat a vedea în el însemnele unei noi vîrste și învîrșit, ca rezultat al implicărilor faptice și morale în însuși miezul fierbinte al realului palpabil. Un asemenea unghi de percepție, „dezliterarizant”, merită, fără îndoială, a fi evaluat ca atare, întrucît este deloc exagerat a vedea în el însemnele unei noi vîrste și învîrșit, ca rezultat al implicărilor faptice și morale în însuși miezul fierbinte al realului palpabil.

Un roman al «așteptării»

O carte remarcabilă este *Tache de Catifea* de Ștefan Agopian, apărută de puțin timp la Editura Cartea Românească. Romanul acesta, cu titlu superb și bizar, impresionează mai ales prin felul în care procedează retoric, compoziția, regimul autorial, figurile limbajului, în sfîrșit tot ceea ce ține de poziția romanică și determină sensurile semnificative globale. Fără să fie un experiment, cartea tînărului autor propune o experiență epică înedită în ansamblu, deși tehnica folosită nu e, în particular, cu totul nouă. Aici se cere localizat și misterul cărții, care pare a se scrie firesc, simultan cu actul lecturii, a se lăsa privită cum se alcătuiește pe parcurs, prezentînd mult mai devreme ceea ce se va petrece mult mai târziu, anticipînd așadar „poveștea” cu ironie secretă și un simț poetic dezvoltat. Procedînd astfel, autorul relativizează însăși ideea de roman, demonstrîndu-ne cum se poate construi un text captivant deconspirînd dintru început iluzia că trebuie să așteptăm cu emoție gestul final al puterii autoriale, că trebuie să ne menținem treaz în primul rînd interesul pentru rezolvarea unor destine, pentru „orientarea” lumii pe care am parcurs-o. Compoziția autorială, de mult pînă de prozator modern, dezvoltă și o altă posibilitate de a se auto-nega. Vom vedea îndată care. Faptele unui personaj nu pot fi cunoscute, principial și în totalitatea lor, de autorul său, odată ce acesta ar fi, în puține cuvinte, miezul inovativ în romanul modern, care a distrus mitul omniscienței naratorului, înlocuind-o, dacă era nevoie, cu o mult mai potrivită atenție acordată evoluției imprevizibile a personajului și a relațiilor „comandant și soldat”, eroul și comandant — puterea, autoritatea autorială. *Tache de Catifea* insistă și reușește, în bună măsură, să răstoarne și iluzia că naratorul — autor pus în funcția de păgubos dictator al „poveștii” — nu mai știe la un moment dat ce s-a întîmplat cu de-a dreptul „într-o zi oarecînd din vara anului 1848”. El își procură (cum se obișnuiește, pe cîi inefabile un Autor care să-i dezvolte povestea: îl atrage cu bizareria truceată care se ascunde în existența sa, de altfel relativ normală pentru un spațiu aflat „la porțile Orientului”, în întință cu strălucirea și înțelegerea pe care veselele sale de catifea o aruncă privirilor lăcomie de amănunte enigmatice, de detalii capabile să răstoarne un sens aparent; îl cucerește cu moliciunea orientală și cu rafinamentul său luxuriant. Apoi își substituie propriul Autor, devine el însuși „comandant și soldat”, eroul și comandant — nație epică, adică, „Fîndcă așa cum eu sînt mort, iar el este viu, eu sînt personaj, iar el Autor, toate acestea ar putea fi și invers. Pot crede așa cu atît mai mult cu cît nu mă opreste nimeni să-o fac” (p. 6). Introducerea romanului, în care este alcătuită, cit se poate de firesc și starea civilă a personajului, ar putea trece drept „glumă” retorică, drept o captatio cumsecade a răbdării și interesului cititorului. Că nu e deloc așa, o va dovedi romanul, în care dreptul de a scrie pe sine, pendulînd între regimul relatării la persoana întâi — cîndăci dăcîținem seama de procedeele folosite — și obiectivitatea prin trecere în regim autorial. Altfel spus, personajul devine complice cu autorul său, dar într-un chip insolit, lăsîndu-i acestuia dreptul de a pune dintr-o chestie doar cînd el crede că ar fi inutil să o facă, dîndu-i voie să prezinte partea exterioară, vizibilă, a destinului său. În situația cealaltă, cînd e nevoit să surprindă misterul unei existențe alcătuită din așteptare, pînă și a înfrîngere asumată fără pic de revoltă, ne va conduce singur să-i recursem învoiasem contribuția la propriul eșec existențial, bînuind de la primele „semne” ale povestirii.

Născut în 1800, într-o dimineață în care zodiile nu au fost favorabile, Costache Vlădescu, zis Tache de Catifea, descendent al unei familii boieresti scîpătate, nu va încerca nici un moment să devină de sub amenințarea fatalității, convins fiind că nu poți schimba o înfrîngere într-o victorie decît amîngîndu-te permanent că ești puternic, că domini grotesc tragic al unor întîmplări care nu pot duce la nimic bun și de care, în chip fundamental, nu ești vinovat. De partea de a fi un fatalist banal, Tache se lasă cuprins de fatalitate, pentru că știe că o singură soluție normală pentru spiritul său contemplativ, trîndav în acțiune și viu în cuget, emanațiile orientale — și prefăcut balcanic, azvîrlit în așteptarea marelui eveniment, Revoluția de la 1848, după ce sîrșisea prea tîrziu la aceea a lui Tudor, în drum spre București în vîntul de tunurile otomane. Sensul înfrîngerii îl deprinde sosind, de asemenea, prea tîrziu în apropierea celui care deține, probabil, adevărul despre ciudata întîmplare prin care o necunoscută a devenit, pentru a vorbi în stilul autorului, cea care îi va fi mamă. Două planuri temporale, și de semnificație, se dezvoltă în roman din acest moment, ele corespondînd, grosso modo, Autorului și Personajului. Acțiunea prezentă se întinde pe durata scurtă dintre septembrie și decembrie 1847, în care Tache revine la moșia Mălura, se căsătorește cu o femeie interesantă și, așteptînd Revoluția, face față unui complot îndelung pregătît de vechi dușmani ai familiei. Celălalt plan cuprinde întreaga sa existență, supusă eroziunii și deformării, o explică și o multiplică diluînd și concentrînd în egală măsură. E planul în care po-

problematic, sub înfățișarea biografiei neutre, este totul. Deruta unui june cu aspect golănesc, licențiat în filologie, e tema în „Călătorie în vederea negației”. „Marie France în Piața Libertății” deduce umanitatea din mediul turistic, fără a uita pigmentul condeiului debrușat. „O traversare”, pe tema sentimentelor incompatibile, e un mic studiu sociologic asupra intelectualilor navetiști. „Cădere liberă în cîmpul cu maci” e o istorie de amor între o muncitoare și un psiholog; bărbatul pleacă în armată, femeia are un soc nervos. „Navetismul” e obiectul sociologic în „Un purtător de cuvînt”, cu o complicație tehnică relativă. Tehnică insolită, și cu puțin adăos sociologic, e în „Cocorul de cărmidă” (reacția la epic în mediul sociologic este pestilă) și în „Istoria brutăriei nr. 4” unde Mircea Nedelciu pornește de la un jurnal de război (cu precizia documentului, cîm în eliminarea gramaticii), din a cărui reflectare în conștiința literară iese proza propriu-zisă. Aproape totul este, continuistic, de un interes psihologic în afara comunului și curiozitatea sociologică vădită de autor spreosește domeniul estetic, unde se învîrșit, cu document și cu probe extrase de viu. Prozatorul are acuitate în a observa comportarea, vigoare în tabloul de viață cotidiană haotică, manevrează limbajul oral cu remarcabilă dexteritate, ca și cum totul ar fi fost înregistrat pe bandă magnetică. Acestea sînt însuși indubitabile, sînt semnele unei înzestrări estetice în afara seriei. Totuși, astfel de expresivitate exterioară în lipsa materiei umane și a in-

ventivității tehnice n-ar fi fost de ajuns. Mircea Nedelciu vine, de aceea, cu o umanitate de tot interesul, extrasă din internat, pușcărie, facultate și din fabrică, de vîrstă în general tînără (cu două excepții notabile) și cu o compoziție sufletească reductibilă la un profet, ceea ce dă senzația mesafitei, care nu e, în sfîrșit supărătoare. Bărbatul e văzut aici în chipul unui pubeer anxios și revoltat, sovăielnic și „străin” (avînd ceva din nevrozitatea lui Meursault), iritat de meseria pe care o practică ori de condiția lui curentă. El pare a fugi de momentul apăsător final, e un adolescent înfrînt, unde adăogarea vîrstei nu a consolidat cu nimic vîntina de a raționa solid. Firea acestuia instabilă poate conduce la suicid („Călătorie în vederea negației”) la vagabondaj („Aventuri într-o curte interioară”) precum și la maldăția nervoasă („Cădere liberă în cîmpul cu maci”). Umanitatea lui Mircea Nedelciu este în chip izbitor virilă (prozatorul părea fi un antrocentrist) și de aceea femeia are un rol decorativ sora a nu zice chiar subaltern. O astfel de reprezentare întărește senzația de mediocritate și de înstrăinare, proprie bărbatului, în această omenire sovăielnică izolată de Mircea Nedelciu. Dacă acesta e omul descris izolat, nu altfel sînt raporturile sociologice directe, care a o notă turbure, născînd arareori peste linia comunicării minime. Amorul este sumar și animalic, conștînd într-o descărcare sportivă de energie, fără conșus afectiv, spre a nu zice că o simplită înțînire de citeva ore cu un partener nemunoscut. În absența afectivității, omul este zidit în condiția lui ireductibilă, care e singurătatea. Sub aspect tonozografic, impresia nu iese din mediul ideilor generice despre umanitate. Tot ce este ermetice sub raport spațial la Mircea Nedelciu o înfățișare simbolică și care adăugă trăsătură lui filozofice despre om, Crîșma, internatul, celula, odăia imundă de subsol, camera comună, mașina, autobuzul, au nota de onestitate misterioasă, venită nu un canal impenetrabil, și de un „solitudine umană cisteră o culoare în plus. Ceea ce, din contra, suveră eliberarea și sustrazerea de la normă (mulțimea de excursii, călătorii, instinctul migrației cu origină în psihologiile torturate) aducește în ultimă analiză spiritul anarhic, criza valorii, solitudinea și nu e un soporific naturalist. Călătorii de plăcere, navetiștii, jurnii vaganți sînt la Mircea Nedelciu niște dromomani cu sindrom de inadapare. Inventivitate remarcabilă este, la Mircea Nedelciu, sub aspect propriu-zis tehnic și

Artur Silvestri

Costin Tuchilă

Continuare în pag. a 7-a

Continuare în pag. a 7-a

poeme de NICHITA STĂNESCU

Spirit de haiku

Astfel cum azvîrl
cu un măr în mare
intocmai
mă înec în
uscăt.

Serisoare

la cunoștință că pot uide
că pot zdrobi cu călcîiul capul suav
al stelei răsărînde și placide
din pricina căreia am devenit zugrav.

la cunoștință că nu am miță în mine
ce singele meu mi-l amestec cu mestecenii.
Grabnic țî-aduc la cunoștință toate acestea.
Vezi ce faci.

Tragerea cu arcul

Smulsesem vina din copilul vinăt
din care mă trăgeam
și-am prins-o coardă între două ramuri
să trag cu razele în rădăcini.
Pluteam deasupra ca un noar
înțors cu ploaia spre pămînt.
Trageam spre rădăcini intruna
cu de stele razele ce-ajung
și doar atunci cînd am simțit că mișcă
și că se doare și că geme
mi-am spus cu palma pe vedere
că încă eu mai sînt
că am cădere
și lacrimă
și sare.
Ce liniște, ca un țîpăt asurzitor!

De dor

lubita mea cu trei ochi
care te uîți cu ei la mine,
ce soare poate să fie între noi doi
și cită vechime!

Cînd mi-ai pus mina pe timpilă
și cînd mi-ai zis,
Ah, doamne, ce cîntec de dragoste
și cită istorie!

Text

Verdele ierbi și lenea ochilor mei,
furnicile sunt șchiopătarea alergării mele,
piatra și cuvîntul meu nescris de dragoste
cîntă tine,

stelele sunt micimea gîndirii mele,
urletul meu nu e semn de durare,
el e numai o literă
a primului cuvînt
care-mi este strămoș.

Maimuțe, voi, voi, șobolani de cîmp
voi, țigri, leoparzi și iepre
voi sunteți visul meu, pe cînd
dormeam mai neîntînd că sînt un rege.

E lege azi ființa mea
pentru fărâdelege
singurătatea de-a avea
ce pururi mă privește...
In verighetă țîm caprele și căprioarii,
în lacrimi, vulturii și norii.

Cîntec

Mă băuseși de privire
îmi lăsașezi ochiul gol
și m-ai demolat în aer
pasare fără de zbor,
iar de frigurile toate
cele a zăpezilor
m-ai lăsat fără de moarte
înnoptînd amiezilor.
Și ai pus atunci în cruce
păsări multe-ntr-o dată
de aș sta și tot m-aș duce
să mă schimb în vietate,
în ceva ce mai există
alergînd pe cîmp sălbatic
cu ochi de vedere trist
și apatic,
de m-aș duce oho-ho
într-un nici un incotro.

Frig

Stele, constelații, universuri, —
cămăși ale singurătății unui Zeu;
munte, deal, cîmpie, mare,
sărăcăcioasă cămăși ale cuvîntului,
și tu cuvîntule, blestematul,
cămăși a frigului.

Ospăț

Mincam cu poftă dintr-un leopard
și pe măsura ce mă săturam
iar foamea mea cea de argint
mi se schimba în our,
mi-am zis:
O, ce frumusețe sunt leoparzi
și cită grație au ei
vinind a căprioară,
cînd foamea lor de fier
se schimbă-n plumb.

La stejar

Sunt grăbit eu nu am timp de tine,
mi-a spus copacul cel din înălțime; —
mă trece primăvara
cum soarele se trece seara,
mă trece primăvara,
mă trece primăvara...
Iar eu mai rămăseș subțil al lui ram
căci numai de-o spînzurătoare îl rugam

a mea, a mea, a mea, a mea
cînd pe stejar doar primăvara îl trecea.

Desene de Mihai Vulcănescu

Îndurerarea

Ochii mei nu mai plîngeau cu lacrimi
ci cu ochi, —
orbitele mele nășteau intruna ochi, —
ca să mă liniștesc, de-aș putea
să mă liniștesc.

Ah! am strigat
voi, miinile mele
nu mai plîngeți cu miini!

Ah, am strigat,
trupul meu, nu mai plînge cu trupuri!

Ah, am strigat,
viața mea, tu nu mai plînge cu viață!

M-am acoperit
dar de sub lințolul
se rostogoleau de-a valma
ochi, miini, trupuri, viață.

Tumuli

Tumuli în cîmp
rezerva noastră de oase,
dar mai ales
rezerva noastră de oase de mîncare.

Poate nu mai vine toamna,
poate nu mai vine niciodată
iarna.

Ah, tumuli, cu oase străbune
pentru starea de a ne fi foame de ele.

La începutul sfîrșitului

Își lăsașe atîta de repede ochii în jos
ca pe două satire ascuțite și sclîpînd,
tîind gîturile vulturului bicfal și ierbos,
în singe lăsîndu-l zburîndu-se și murînd
Un mîros de ouă sparte
mă impluse din departe, —
Zeul îmi întoarse spinarea și țîra spinării.
Arc de vîntoare mi se făcuse orizontul mării!

Nu mai puteam trăgînd să îl omor, —
cîrșeam aer, aer, aer
prin care să plec în zbor
înfrîngerea mea schimbînd-o
în vaer.

ÎNȚILNIRILE „LUCEAFĂRULUI”

UN PĂMÎNT CARE

ion gheorghe

poeti din nord

1. S-a intrat în vorbă cu el și s-a zis lor :
v-am văzut dela porțile voastre de-afară
înă praguri și uș ;

2. Lăuntru casei voastre l-am cunoscut ;
leagănul coconilor voștri și lingurile voastre ;
lăzile de zestre și tot lucrul vostru din casă
și uneltele voastre cele din jurul casei și cele
pentru lucrul țării ;

3. Și s-a zis lor : nu pot deosebi, pentru cine
sinteti voi : pentru frumos au pentru folos ?

4. Găteala furcii voastre de tors, totuna
cu a furcilor de strins finul, și tot așa cu a furcilor
și-a cumpenelor finținilor noastre ;

5. Impodobindu-vă cu Luna și Soarele, cu Mersul
Șarpelui și-al riurilor, cu Pomul De-aci și cu
Arborele Dedincolo,

6. Cu Luceferii împodobindu-vă, cu Berbecul, cu Taurul
însemnându-vă tot lemnul vostru,

7. Toate cumpenele vieții le-ați înflorit și-ncondeiat :
pentru folos au pentru frumos ?

8. S-a intrat în vorbă cu el, s-au zis lor cite s-au spus.
Și erau în Marmăția vejnă și se ziceau în Maramureșul
sacru.

9. Și orideceteori întinim de-acolo cîntăreți, avem
noi o sfială aparte

10. Iată, de pildă, față de fratele nostru Ion Iuga și
față de-al nostru tot frate Ion Zubașcu ;

11. Și față de-aceștia de mai jos, ale căror nume
se zbat spre lumină și împlinire,

12. Ne întinidăm peste măsură cînd zeii ne-ntrunesc ;

13. Ei au asupra noastră un ascendent : mărirea
lor legitimă, de-asupra tuturor de oriunde,
izvorăște din vremea vremurilor ;

14. Ei sint fiii părinților tuturor părinților patriei
noastre originare, necucerită de nimeni, vre-odată,
ne-nțintită de năvăliri și de vilturile ce-or fi fost ;

15. Ei sint taji coconi domnești, oricînd va fi nevoie
de-un întemeietor de matcă, acea Tară din tot Nordul
Nostru, va trimite dintre ei, ceea ce ne lipsește ;

16. Zestrea lor civilizatoare, îi poate copleși ca înși, dar
ca entități purtătoare de scopuri publice, ei sint
și vor rămîne viltorul ; intrucit au un trecut de
ne măsurat : pentru folos, cit pentru prinos ;

17. Iată-i de pildă pe conțrații aceștia, ai noștri, poeți ;

18. Neatinși de pustii provincialismului, intrucit
provizoriul și derizoriul n-au avut nici
așezare de-o clipă în sufletul și-n mințea părinților ;

19. Au leși la defnimele lor în strale de volevozi ;
singuri și deplini moștenitori ai tuturor semnelor și
însemnele trecutului covîșitor.

20. Și unde-și poate afla temelia mai durabile Edificiul
Viitorului, decit pe locul unde tot timpul s-a pus
temelia asupra temeliilor —

21. S-a intrat în vorbă cu el și s-a zis despre el.

m.ungheanu

POEZIA ÎN MARAMUREȘ

Impresia primă pe care o dă Maramureșul este de autenticitate. Impresie care devine convingătoare după cunoașterea oamenilor și a locurilor. Omul se armonizează cu peisajul și sentimentul legăturii lui adinci cu locurile nu poate fi evitat. Aspectul de spațiu originar în care fațetele au înfăptuirea veche nefind alterate de suprapunerii falsificatoare și se impune dintru început. Albul mele și cărțile postale ilustrate s-au strădui să ne înfățișeze un Maramureș pitoresc : porți de lemn, costumație exotică, jocuri populare. Un cimitir de la Săpina a făcut o carieră extraordinară datorită inscripțiilor necanonice, vesele pe care sculptorul popular le-a gravat în lemn, deși faptul este singular și necaracteristic intru totul. Maramureșul nu este la fața locului frumos în mod turistic sau propagandistic ci pur și simplu firesc. Casele izolate și curțile mari cu garduri din răzloși se așază de la sine în peisaj. Bisericele de lemn n-au fost construite pentru admirația turiștilor sau comentariile criticilor și istoricilor de artă plastică ci pentru că lemnul era aici materialul principal dacă nu unic de construcție, iar meșteșugul de a construi era o moștenire veche. Și dușmanii acestor clădiri din lemn fac parte din peisaj și sint urme și se adăuă acțiunea tenace a ciocăntorilor. Multe din turlele de lemn ale avintatorilor lăcase de cult ale Maramureșului sint gaurite spectaculos de ciocăntorii. Sita face vizibile marile orificii negre care deschid porțile striciciumii. În totalitate aspectul este de vechime, de autenticitate, de măreție lipsită de metalomanie.

Maramureșul n-a fost încă descoperit cu adevărat de scriitorii. El este încă obiect de curiozitate, de uimire, dar forța elementului uman de acolo n-a intrat încă în literatură. Sadoveanu a descoperit țirzii acesti teritorii cărora-i închină poemul Pristea sau memorabila povestire Broz din Valea frumoasă în care prozatorul caută să fixeze un caracter. Acest spațiu de amintiri vovodale, în care mai pretioși decit relicvele istorice sint oamenii, a inspirat, totuși o carte pe care am avut surpriza să constat că interlocutorii noștri maramureșeni n-o cunosc. Turmele lui Eusebiu Camilar povestește un exod păstoresc : felul cum un sat de ciobani nemaisuportînd persecuțiile religioase ale bisericilor catolice și statului maghiar își arvunește un loc în Moldova și se deplasează cu tot satul și turmele lui peste munți, în Bucovina, războindu-se cu ciurma și cu grănicerii. Camilar, urmaș al acestor păstori veniți de peste munți, istorisește din amintirile bătrînilor satului teribila epopee a acestei migrații. Foarte aproape de spiritul locurilor este prozatorul cehoslovac Ivan Olbracht în romanul Haiducul Nicolai Suhai, un amestec de Pinteza viteazului și de alți haiduci români, într-o narativitate în care toponimia Ucrainii Subcarpatice are nume ca Strimba, Bradul, etc. Legătura aceasta cu locurile ne-au arătat-o și cînel cîntăreți de folk prezenți la întilnirea cenaclurilor literare maramureșene într-o inspirație cantată închinată lui Pinteza Viteazului. Astăzi Maramureșul începe să iasă din baladă și să devină un spațiu al literaturii culte de căutătură factură.

Întilnirea cu tinerii poeți din Maramureș m-a convins că cenaclurile pot fi și o formă cu fond, nu doar banale simulacre ale activității de cenaclu. Poeziile citite într-o sală neîncăpătoare a

Casul de cultură din Borsă erau departe de amatorism, iar acolo unde stingăciile își mai făceau văzută stridența, ele erau covîșite de o chemare poetică reală. Ar trebui să transcriem aici numele majorității celor ce au citit în această memorabilă sețință de cenaclu, prezidată autoritar de poetul Ion Gheorghe, care a crescut miza întilnirii prin atenția selectivă acordată pe loc fiecărei lecturi în parte. Vasile Morar, Emil Florescu, Alexandru Dohi, Bucșe și alții ne-au făcut să nu regretăm această deplasare cenacleră la Borsă. Că ceva se schimbă în starea de spirit a locului ne-o dovedește și activitatea din Borsă a poetului Ion Zubașcu. Profesor de literatură română, Ion Zubașcu a înființat cu copiii claselor sale un Cenuclu de creativitate. Un cenuclu în care copiii citesc sub îndrumarea profesorului cele mai recente producții literare și le comentează cu multă libertate. Scopul este de a-i învăța nu numai să înțelegă dincolo de limita manualului ci să și scrie ei înșiși. Conștus după constatările moderne ale psihologiei infantile, acest cenuclu de copii dă rezultate remarcabile. Ele se pot verifica în creațiile foarte tinerilor autori de poezie, cărora profesorul le creează doar impulsul și cadrul potrivit predispozițiilor literare. Întilnirea cenaclurilor de poezie din Maramureș a debutat de altfel cu o prefață rostită de Ion Zubașcu, care a vorbit despre necesitatea ca fiecare generație să ia totul de la capăt. Pe scurt, Maramureșul ne-a arătat că aici nu se produc doar porți sculptate în lemn ci și poeți.

Gravură calmă

unde va într-o clipă
unde va într-o cameră
plină de medicamente zăpadă crizanteme
și gravuri
un prinț sta așezat în fotoliu
și își privea gravura preferată
care reprezenta o clipă în formă de cameră
plină de medicamente zăpadă crizanteme
gravuri
și un prinț așezat în fotoliu privind
o gravură pe care noi nu o putem vedea
fiind acoperită de spatetele prințului

Lumina e mereu în spate

pentru că norul e viață prin sămînță
pentru că ploaia e moarte prin floare
pentru că marea e fruct prin memorie
nu cuvinte stivuite pe tăcere falsă
ci diferența tăcută să o definim
nu cele îngropate doar cele ascunse
să vorbim nor ploaie mare
viață moarte memorie
sămînță floare fruct

cuvintul e amar de miinună
cuvintul e amar de adevăr
cuvintul e amar de înțineric
e dulce doar aducerea aminte

întelșul e mereu în spate
întelșul mereu înainte
dar tăcerea e aici în carne
granița disperat de frumoasă
dintre întineric și lumină
la fel cum floarea e granița
dintre sămînță și fruct.

Fragment de conștiință

am căzut m-am prăbușit în mine
însumi la fel cum stelele se prăbușesc
în propria lor substanță
am căzut și acum mă coțăr să ies
din spaimă
din spaimă cunosc puritatea disperării
pure : autocontemplarea
copii fiind la malul muntelui
cu nerăbdare am așteptat
să mi se innoareze creierul
și din mina mea să plouă
cu litere
și literele mele să spele coala albă
pină la absența specifică
doar scrisorilor, oaselor și vechilor fotografii.

Alexandru Dohi

Scurt tratat de pace

Știu multe despre soldați am făcut și armata
Cunosc la perfecție pasul de front
Mă contrazic în problema carabinei cu tata
Cînd luna ne-nțeapă cu degetul bont

Tata a făcut cele două războaie
Geografia gloanțelor o mai poartă în trup
Reumatismele-i telegrafiază să se pregătească
de ploaie
Colindindu-l prin oase ca o falcă de lup

Prin gări mai trec trenuri încărcate cu răni
Cîrji bandajate cu tibia ruptă
Și rații de apă coctă în câni
Întră în gură ca baioneta în luptă

Oricînd război se dă aceeași simbrie
Sîngele tras pe mari scripeți de fier
Morți care nu au nici drept la sicrie
Și riuri de foc scupind către cer

Pe patul de pușcă soldații adorm
Bomba e cit un continent de cenușă
Pe burta planetei stă ochiul diform
Al războiului care ne bate la ușă

Plugarii lumii

Doar un pumn de boabe și-o palmă
de pămînt
Pot salva umanitatea de la infamare
E lipsă pe planetă de piinea din cuvint
Cit bombele mai umblă-n manta
de sărbătoare

Griul urcat pe scripeți de sînge. Ard pe rug
În piețele planetei umflătele obuze
Se vindică lumina lipindu-se de plug
Ca versul care cade în cerul de pe buze

Mari cantități de piine războaiele înghit
Pentru o carabină transpiră multe pluguri
Trece prin piine tancul ca lama de cuțit
Printre obuze bobul de griu miroase-a muguri

Mari piramizi de piine vor rezema de soare
Și în această toamnă întinsă sub cocori
Chiar împușcată piinea în inimă nu moare
Mor doar plugarii lumii de foame uniori

Pleacam la mori

Pleacam la mori cu sania-ncărcată
Eu zgribulit pe sacii plini cu griu
Grăiam la boi, lovindu-i citeodată
Drumul prea greu. Zăpada pină-n briu

Tata oprea din cînd în cînd și blindă
Pupila lor parcă privea în gol
Și vedea tatii grea ca o osîndă
Îi inoamna și le dădea ocol

Și mai pășeau, sub pielea transpirată
Sîngele giția de-atita drum
Moara dormea cu roata răsturnată
Și spinzura de-o frînghie de fum

Sacii urcări pină subțioară
Mari muști de boabe așteptau la rînd
Să intre între pietrele de moară
Visindu-se piini calde luminind

Curgea făina. Sacii legați la gură
Zăpezile cădeau din cer solemn
Trăgeam spre seară sania în șură
Și descărcam făina-n lăzi de lemn

Vasile Morar

Într-un sat de munte

În miez de noapte aud bocitoarele necunoscute
aud cucuvelele orbecînd prin drumuri
ciugulind cite o bucată
din coasta unui anotimp necunoscut,
Și cel plecat se întoarce și ride
își desface pieptul în mijlocul satului
își pipăie rana, o deschide
lăsînd să se vadă o mină uriașă
de cuprînde aerul și stelele tremurătoare.
De atunci nimeni nu mai știe
cine sint eu !

Sub pașii Salomeei

Și înnugurește lăptos în timpul
cînd dorința prelung înnoptează și fură
în văpăile sălii chira pigurtele
așteptări din văzduhul obsesiei.

Se apleacă floarea spre mijloc
și ziua rămîne în ochiul ei și se
prăvale bucați, iar turnul noștii
se îngreunează, ca o rană
de frunze, de foc.

Departe strivit
în cursul mișcărilor dezgoliți-n
geamă, donsul acesta
din urmă. Încă de zile și zile, se aude
bătăia colierelor strîns înăuntru.

Dar încă ziua se scurge din
ochiul ei, se îndepărtează,
Undeva se va opri
ca un vîrtej. Se închide o fereastră.
Pe-o tavă zace
o capul meu din copilărie.
Un ceas de viață.
Și acum, în sală
drumul tresărînd
în viltorrea jocului.

Trupul navei schițat
cînd se înalță sub ascuțita
turlă scîlțitoare.

Dar toate se redeschid
sub cerul ferecat.
Acum și pămîntul
e un fior —
pasul tău, alcool
ce tremură aprins.

Deasupra lucrurilor
zimbelul tău
se zvcolește.

Nu e dimineața,
e bucuria
siluind,
mișcărilor tale,
brațele tale.

Din marele praznic
nu se mai aude
fluviiu întunecat și ușor
ce-ți cunoaște vederea

teatru

t

Premiera

Nu știu dacă pentru Naționalul era-
lovan Moartea accidentală a unui muncitor
revoluționar, moarte „elaborată”
savant și profesional în biroul unui
comisar de poliție. Dar explicită a
acestei dispariții — formulată la rîndul
în termeni medicali savanți — va fi
confuz și inabil justificată în fata presei,
a opiniei publice. „Nebunului”
(sau „bufonului”?) îi va reveni misiunea
de a provoca delaterea stereotipurilor
procedurate care pregătesc teren
asasinatului mascat : în acest personaj
se va investi de altfel întreaga
încercătură oarabologică a piesei. Moartea
„nebulului”, adică a denunțatorului
deghizat în anchetator, demonstrează
o dată în plus că istoria se repetă și
că „mașina infernală” are resurse o-
portune de „rețențare”. Noul anchetator
— de astă dată autentic — apare,
piesa a luat sfîrșit, cum în aceeași
măsură piesa poate re-incepe.

Smaranda Cosmin

film

f

Probleme personale

Criza scenariilor originale de calitate
invită din ce în ce mai des pe
cineaști să aleagă drumul mai sigur al
ecranizării unor proze de valoare. A-
cesta este și cazul rezorului docu-
mentarist David Reu, care află la al
doilea film artistic porneste „la la”
ideea conștință în romanul Cădere în
heră, semnat de talentat-i scriitor și
eseist clujean Grigore Zanc.

Încitantă prin poezia subtextului și
riguroasă analitică, prin aderența la
posibile și justificate întrebări gene-
rate de prezent, cartea lui Grigore
Zanc mai posedă și calitatea unei
structuri narative filmice, eficient vili-
lizată în interfevența narațiunilor enice.
Metamorfozată în imagini cu colabo-
rarea directă a autorului (aici și sem-
natarul scenariului), proza cistă în
particularizare, onerul cu riscul pier-
derii autentice dimensiuni existențiale
ale personajelor.

Filmul cuprinde într-un amoln și
clasic flash-back, într-o gravă me-
morare un elocvent soațu al expei-
ențelor ce determină și luminează
complexa personalitate a universitarului
ajuns activist, Cremene.

Tip uman generos, înzestrat cu lu-
ciditate și spirit critic, incomod pentru
sine și pentru alții prin aspirația la
perfecțiune și războiul manifest declar-
at incompetentelor, lașității și minciu-
nii instalate fie pe plan social, fie pe
plan individual, Cremene interpretat
cu degajare și simț al accentelor, nu
fără umor, de Traian Stănescu, rămî-
ne un viu și atașant personaj, martor
privilegiat în viața unui județ (de ce
oare, iarăși fictiv?) și sugestiv învins
în „problemele personale”.

Prospectarea vieții în registrul docu-
mentar oferă prilejul regiștorului să
se afirme în surprinderea directă a a-
pendei de lucru a primului secretar
(Dorel Visan), soațu și timp în care
sedintele își pierd din conformism, în
care anchetele evită șabloane, iar a-
mămintele „avarent” nesemantice,
caută greutate în ansamblu.

Refuzînd o actualitate educoară și
personaje liniare, lipsite de relief, nu-
ante și „probleme”, autorii filmului
solicită cu mai multă forță de suges-
tione decit în alte pelicule apropiate te-
matic, implicarea directă a moralei,
fără a aluneca într-un previzibil ton
didactic.

O bună echipă de actori, cu roluri
mici, ce nu se uită ușor (Mihai Stan,
Zaharia Volbea, Dumitru Chesă) cu-
prinde în principalele roluri feminine
pe Liliana Tudor și Ioana Crăciunescu,
sensibile interprete ale sentimente-
lor împlinite sau nu.

Tînărul operator Anghel Dea se
împune atit în plastica imaginii, cit și
în sublinierea exosivă a planurilor
re-memorării cinematografice. Cu
contribuții utile filmului debutează
pictorița de costume Olga Maria Pop
și compozitorea Carmen Cănel.

Deloc lipsit de importanță într-un
film al memoriei afective este monta-
jul inteligent cu care Elena Pasca con-
tribuie la funcționarea planurilor inter-
ferente într-o operă unitară, fără mari
discrepanțe.

Călin Stănculescu

televiziune

tv

Mai

Să fie mai, să fie noiembrie, plouă,
a plouat sau poate va ploua, acum
este soare sau va mai fi soare, să se
fi schimbat anotimpurile între ele
plecitise de atita conformism sau
ne fi schimbat noi într-atita incit nici
nu mai știm dacă atunci cînd plouă
este soare, cald și bine sau atunci
cînd e soare plouă, ne plimbăm — nu
ne mai plimbăm, nu mai iubim — nu
ne mai iubim, — ne uităm — la
televizor, desigur — sau citim numai
programul t.v. ?

Prea multe întrebări. Și prea puține
răspunsuri. Și atunci ? Să presupu-
nem că ne-am întreba cînd am mai
văzut ce a intrat în „antologia t.v.” ?
Cînd, cînd să știe ? e ca și cum te-ai
întreba cînd ai mîncat primul
fier și îți-ai răspunde cu suficiență :
în copilărie. Sau este ca și cum te-ai
mira să revezi pe micul ecran nu
numai o clipă, citeva minute, o oră
chiar din viața ta, ci chiar o vîrstă,
o generație (există o generație care l-a
cunoscut, l-a aplaudat pe Toma
Caragiu și una care doar l-a văzut
în filme și în aceste antologii, există
o generație „beatles”, așa cum există
astăzi generația disco, discogenerația,
nu ?). Ne-am învățat să privim
televizorul ca pe o piine proaspătă,
mereu caldă (mereu altelea, se înțe-
lege), dar ne plac și amintirile vesele
ale revelioanelor, glumele lor de-
atunci, deși ne mirăm fără sfîrșit de

repetiția (repetenția) memoriei pel-
culiei de la o zi la alta, de la o lună
la alta, de la un an la altul, de la un
deceniu... Frank Sinatra ? Aha,
Mireille Mathieu ? Doina Spătaru ?
Aha ! ABBA ! Aha ! Cliff Richard ?
Aha ! În afara unor melodii care n-au
nici o legătură cu ce se cîntă în
discotecă (și la radio), ce se ascultă
pe casetofone, privim filme care
nici ele, cele mai multe, n-au nici o
legătură cu ce se întimplă astăzi în
lume. Premiere t.v. după ce au epui-
zat rețeaua de difuzare cinemato-
grafică. Și atunci ? Atunci ce ? Cul
li este teamă de amintirile de ultimă
oră ? Există filme proaste, desigur, e
chiar bine că există, ele au proprii
lor spectatori. Nicodată însă ele nu
pot fi niciodată plătite în atenția
generală decit atunci cînd plouă și
privirile zac pe micul ecran. Atunci,
în decorul cosmic și melancolic,
sintem cel mai bine pregătiți să
înfruntăm toate ineptiile, să stăm cu
sufletul la gură murind de grijă că
Boby ar putea pierde 18 (optsprezece)
milioane de dolari din cauza lui J. R.
care face play folosind-o pe Sue
Ellen ca umbră.

Am cunoscut un copil care pierduse
banii de piine, cițiva lei, și niciunul
dintre cei care îl vedeau plîngînd nu
suferea atita cit se suferă simbată
seară.

I.N.

Revista de poezie

a flindu-ne în preajma Conferinței naționale a scriitorilor, am crezut că e momentul să vă împărtășim public un gând, în fapt, poezia română, proiect și al Colocviului național de poezie, Iași, 1978, din nefericire rămas numai proiect: **inițierea unei reviste de poezie.**

În timpul în care trăim ne obligă la modestie, la specializare, și să aștinem că în ziua de azi ne vedem tot mai mult constrânși să renunțăm la prezumțiozitate și să ne restringem domeniul de manifestare și un trusim pe care înțelegem să-l respectăm oprindu-ne orice abuz de autoritate. În fapt, poezia română, proiect și al Colocviului național de poezie, Iași, 1978, din nefericire rămas numai proiect: **inițierea unei reviste de poezie.**

În timpul în care trăim ne obligă la modestie dar și la responsabilitate, și, dacă ne rezumăm doar la poezie, lăsându-i pe prozatori, dramaturgi, critici și istorici literari să se exorime competent în propriul lor domeniu, o facem pentru că ne-am estigmat noi înșine un dram de autoritate în această artă și mai ales am discutat cu aproape toți poezii români de azi și încercăm prin rindurile de față să ne facem ecoul unui cor unanim.

Descoperim în „Zezele Conferinței naționale a scriitorilor” un pasaj pe care-l cităm: „Democrația înseamnă totodată o sporire a responsabilității colective și individuale. Prin integrarea mai activă a tuturor scriitorilor în viața societății, prin mobilizarea lor la acțiunile importante de către Uniunea Scriitorilor se va ajunge la o întoarcere a frontului literar, unit prin devotamentul comun pentru cauza literaturii române și a patriei socialiste”.

Responsabilitatea colectivă și individuală deci ne îndeamnă să credem că acțiunea cea mai importantă a poetului român de azi, proba sublimă a devotamentului pentru cauza literaturii române și a patriei socialiste, opera poetică, trebuie pusă în valoare cu mai multă grijă, metodic îndebesit, ceea ce nu s-a prea făcut la noi până acum.

Credem că, așa cum în țările Americii Latine se scrie marea proză actuală, în țările balce-

nice se scrie azi marea poezie a lumii, credem că România de azi are mulți poezii mari reprezentând generații poetice distincte de la Virgil Teodorescu și Gellu Naum, Nichita Stănescu și Mihai Ursachi, Ion Gheorghe și Dan Laurențiu, Grete Tartler și Ileana Mălăncioiu, credem, de asemenea, că o extraordinară poezie tină scrisă de poezii care abia au debutat sau pe care i-am citit în manuscris merită o mult mai intensă răspindire mijlocită de pagina de revistă tipărită.

Pentru a da seamă de eforturile editurilor noastre de a scoate la lumină marea poezie care s-a scris și se scrie în România (dar și pentru a încerca să obstrucționăm nonvaloarea de multe ori propusă cu o aprigă consecvență de aceleși edituri), pentru a crea un cadru de referință privind situația actuală a poeziei noastre și mai ales pentru a dinamiza valorile printr-un adevărat dialog între generații, propunem deci inițierea unei reviste de poezie, supliment săptămânal permanent revistei „Luceafărul” de cel puțin patru pagini de același format cu al revistei.

Nu putem încheia fără a enunța încă două idei care ne preocupă; punerea în plină lumină a unei opere poetice, impunerea ei în lume nu poate fi metodic făcută decât printr-o revistă de specialitate: Premiul Nobel sau oricare alt mare premiu internațional poate încununa opera unui poet român dar mai întâi opera trebuie cunoscută și recunoscută (triumf aici în România: extraordinara poezie a tinerilor trebuie publicată cu generozitate, adusă în prim planul actualității literare, cu decizie și curaj, evitându-se astfel transformarea poeziei române într-o instituție obsedată de ierarhie și putere, drepturi și beneficii, eliberându-se cu bucurie fontele poetice anonime întru crearea unei extaziate și triumfătoare miseri poetice neascultând decât de ordinea integratoare a logosului.

Convinsi fiind că nu micile dispute stilizante ci adevăratele probleme ale vieții literare merită să fie impuse în centrul atenției generale în aceste zile prețioase ale evenimentului capital pentru obștea noastră, „Conferința națională a scriitorilor”, așteptăm cu încredere o rezolvare, desigur, cât mai urgentă.

Cezar Ivănescu

P.S. Exprimăm prin rindurile de mai sus, fidele, o părere strict personală.

ESU

Fantasticul, dimensiune a „prozei scurte” românești (II)

Urmare din pag. 1

descripției de atmosferă, al limbajului, în genere, al stilului, și așa mai departe. Astfel prezentându-se situația, este firesc să atribuim existenței înscris între parametrii unei mod de existență ce pare ieșit din comun, adică proiectat în imaginarii suficient, o aură specială, presențiată, și observăm că mai înainte numia fantastică romantică, simplificând chestiunea cu bună știință, exprimă punctul limită al gradului de impresionabilitate resimțită de cititor la contactul său, sufletește șocant, cu universul romantic al poveștii de narativă. Ceea ce, totuși, nu are nicio legătură cu faptul creator, conștientizat ca atare, de a pune în ecuație fantastică narativa de factură (eventual) romantică. În ultima instanță, precum și în multe alte situații oarecum similare, problema e de a scoate cit mai mult din sfera narativă, de a încreta a „dubului” fantastic în structurile narativului romantic, în vederea potențării spectaculozității acesteia mai ales din unghiul stranieității cadrului epic și al tensiunii psihologice prin care trece personajul. Scrutate dintr-o asemenea perspectivă, prozele eminescienești apar mai întrucât admitem că aparținând exultantă a imaginarii poetice atrage după sine ceea ce undă de mister existențial-intangibil, care atmosferă generală turmentat-exotică, caracteristică de seamă chemată a da contur absolut distinctivului „paradis erotic” eminescian. Așa fantasticul romantic este similară cu aceea din Sărmanul Dionis numai până la aceste limite. De o temă fantastică, aflată la „concretență” și, mai ales, în colaborare cu cea erotic-filosofică, aici, în Cezara, nu poate fi vorba. Aceasta înseamnă că existența sublim-anahoretic, dăruit, odată cu desprinderea definitivă de lume, înțeleasă ca multime, meditației și contemplației cărturărești-metafizice imperturbabile. Cezara, această mare și fermecătoare plămădire narativă, adevărat paradis fantastic, nu mai întrucât admitem că aparținând exultantă a imaginarii poetice atrage după sine ceea ce undă de mister existențial-intangibil, care atmosferă generală turmentat-exotică, caracteristică de seamă chemată a da contur absolut distinctivului „paradis erotic” eminescian. Așa fantasticul romantic este similară cu aceea din Sărmanul Dionis numai până la aceste limite.

În sfârșit, fantasticul demonic a viziunii din unghiul căreia este surprins profilul psihologic al lui Ieronim (model ideal, figură „intinericului său geniu infernal”, pentru figura demoului din tabloul Cădereă inerilor la care lucrează pictorul Franciscus sau fantasticul pasional-absolutist sub imperiul viziunii acionante, Cezara, sint note distincte ce se înscriu și ele în aceeași albie a potențării viziunii generale romantice din perspectiva fantastică.

Într-un asemenea context, s-ar părea totuși că episodul final al poveștii, acela al naufragiului celor doi eroi, Ieronim și Cezara, pe insula paradisică a lui Euthanasius necesită considerată diferențiată. Într-o discuție fantastică amplificată a cadrului ficte de aici, fascinant prin grandiozitatea geologică și prin luxuria vegetațională, de basm genezic, chemată să încheie în

Unul din personajele cele mai izbitite din povestea de vedere iluzat este Stavru, neguțătorul de bilci, poreclit „almonașul”. Este văzut de toți ca un hitra care se dedă la fleacărală și la comărișii de tot soiul:

„Aici, el redevenea palavragiu, ușurat, glumeț, arunca peștele caraghios și, uneori, își îngăduia să dea și cile o „papalie” amicală către Adrian, un alter ego — să nu fie implacabil și un pahar pentru iupin, în carea politicosă acestuia să-l dea tabachera, răsucea o țigară și, serios ca un papă, începea drept sculătură să trintărească de pământ biata sculă a negustorului...”

După clasificarea lui Northrop Frye, personajul Stavru — care este de fapt un amestec de cotă și de păcălăci grosolan — reprezintă, în comedia clasică, tipul „bomolochos”.

Adrian, care la început făcea mare haz de caraghiosurile și de păcălăciul lui Stavru, își schimbă atitudinea de îndată ce își dă seama că prietenul lui împinge cam departe de fațetea necăstite. Fără îndoială, însuși autorul veghează ca Adrian un alter ego — să nu fie implacabil și un pahar pentru iupin, în carea politicosă acestuia să-l dea tabachera, răsucea o țigară și, serios ca un papă, începea drept sculătură să trintărească de pământ biata sculă a negustorului...”

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Unul din personajele cele mai izbitite din povestea de vedere iluzat este Stavru, neguțătorul de bilci, poreclit „almonașul”. Este văzut de toți ca un hitra care se dedă la fleacărală și la comărișii de tot soiul:

„Aici, el redevenea palavragiu, ușurat, glumeț, arunca peștele caraghios și, uneori, își îngăduia să dea și cile o „papalie” amicală către Adrian, un alter ego — să nu fie implacabil și un pahar pentru iupin, în carea politicosă acestuia să-l dea tabachera, răsucea o țigară și, serios ca un papă, începea drept sculătură să trintărească de pământ biata sculă a negustorului...”

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

*) Vezi ultimul folieon al eseului în „Luceafărul”, nr. 27, a.e.

Umorul în opera lui Panait Istrati

- Versiune prescurtată -

Acum 46 de ani, privegheat de un soare blind, de aprilie, trecea aproape neobservat, în etermitate, scriitorul de faimă universală Panait Istrati. După o viață de peripeții extraordinare și un senzational concurs de împrejurări, genul lui vagabond brăilean izbucnise să se impună ca un prozator de mare signare și originalitate. De la apariția, în 1924, a primului său volum de povestiri, s-au succedat nemăsurate cronici literare, studii și monografii, dar — cu toate acestea — modalitățile de investigare și de analiză ale scriiturii istratiane sînt departe de a se epuiza, rămînd loc pentru dezvoltarea unor aspecte insuficient explorate sau complet ignorate, precum este cel referitor la umor.

fără îndoială că tema pe care ne-o propunem va provoca nedumeriri, avînd în vedere că economia, trama și mai ales deznoadămintele naratiunilor lui Panait Istrati sînt din cele mai sumbre și dramatice. Tot atât de adevărat e însă faptul că anecdote, butade, aluzii umoristice și satirice, care, în loc să slăbescă tensiunea dramatică, o fac și mai impresionantă, prin jocul contrastelor.

Cu riscul de a contraria pe conformiștii și de a zdruncina unele opinii critice, susținem că umorul lui Istrati este atât de firesc și de viguros, încît nu reușește să-și stăpînească nici cînd devine înconcom sau superficial.

În istorisirii din cele mai patetice și mai tragice apare un pui de diavol care cu toțila sau face o tumbă.

După mărturisirile celor care l-au cunoscut de aproape pe Panait Istrati, cam în acest fel se comporta el însuși în împrejurări din cele mai grele. În prefața la Chira Chiralina, Romain Rolland mărturisise că, în situația disperată în care se afla, Istrati își lăsă o scrisoare în care istorisește două întâmplări vesele din viața lui.

Imi aduc aminte că, numai cu cinci luni înainte să intre în vecinie, am avut cu Istrati o întrevvedere destul de veselă, deși era aproape doborât de boală. Era o dovadă că știa să înfrunte orice încercare, fiind gata să întîmpine moartea cu surșul pe buze. Imi dădeam seama că nu era vorba de o poză, ci chiar de firea lui. Unii din cei care l-au cunoscut bine, precum este fostă lui soție, Margareta Istrati, mărturisesc că Istrati era aproape totdeauna în bună dispoziție și că stătea gata să facă o glumă.

Chiar de la început, în prefața la Chira Chiralina, Panait Istrati prețea că nu își ia în serios vocația literară:

„Nu sînt scriitor de meserie și n-am să fiu niciodată. Întîmplarea a făcut ca să fiu pescuit cu un undiță adînc ale oceanului social de către pescuitorul de oameni de la Villeneuve...”

Viziunea lucid-ironică a autorului urmărește personajele de aproape, jucîndu-le feste și răzînd situațiilor serioase o latură ridiculă. Voind să citez un fragment edificator, alegerea este dificilă, deoarece exemplele de acest fel sînt neamănunțate:

„Deodată Musa se legă de trecătorii arabi care pe privau și rîdeau ca dracii.

— Ce naiba i-o fi înveselind aita?

— Poate pentru că vorbim, în gura mare, o limbă de care habar n-au, răspunsul.

— Ași! Pînă cînd jos, că-i din pricina hazului de la pantaloni mei.

Intr-adevăr, avea un ptece mare pe care-l pipăia necontenit cu mîinile, ceea ce atrăgea atenția tuturor”.

Umorul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Unul din personajele cele mai izbitite din povestea de vedere iluzat este Stavru, neguțătorul de bilci, poreclit „almonașul”. Este văzut de toți ca un hitra care se dedă la fleacărală și la comărișii de tot soiul:

„Aici, el redevenea palavragiu, ușurat, glumeț, arunca peștele caraghios și, uneori, își îngăduia să dea și cile o „papalie” amicală către Adrian, un alter ego — să nu fie implacabil și un pahar pentru iupin, în carea politicosă acestuia să-l dea tabachera, răsucea o țigară și, serios ca un papă, începea drept sculătură să trintărească de pământ biata sculă a negustorului...”

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Unul din personajele cele mai izbitite din povestea de vedere iluzat este Stavru, neguțătorul de bilci, poreclit „almonașul”. Este văzut de toți ca un hitra care se dedă la fleacărală și la comărișii de tot soiul:

„Aici, el redevenea palavragiu, ușurat, glumeț, arunca peștele caraghios și, uneori, își îngăduia să dea și cile o „papalie” amicală către Adrian, un alter ego — să nu fie implacabil și un pahar pentru iupin, în carea politicosă acestuia să-l dea tabachera, răsucea o țigară și, serios ca un papă, începea drept sculătură să trintărească de pământ biata sculă a negustorului...”

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Virgiliu Demetrescu-Duval: „Ischia”

sului, ea își așeză piciorul pe genunchii unui muscător și se ceru să-l lege șirțul. (...) Atunci, furios, pierzîndu-și capul, strigă: „Tata! Fugiți!” Cit ai clipi din ochi, cei doi muscători înleacăreă fereastra și dispărură în întunecul rostogolindu-se pe panta dealului. (...) Scena asta fu așa de hazlie, încît eu, o dată trecută mîna, fuses apucat de un acces de rîs nebun. (...) Mama crezu de-a birou că înnebuniser de groază sositri tatălui; bietele femei sfîșiară aerul cu strigătele lor înfricoșate, uitară de tata, ca de dracu, și se aruncară asupra-mi, deznădăjduite.

— Nu vine nici un tata! Putui să răspund în sfîrșit, dar m-am supărat fiindcă Chira s-a lăsat să-și mîngîie pulpa! Și m-am răzbanat. Asta-i tot!

Bucuria le făcu acum să tipe și mai tare. „Povestirile istratiane concurează uneori și în unele privințe stilul pieselor de teatru, abundență în veritabile „scene” de comedie și de tragi-comedie. În „Unchiul Ankehl”, în ciuda tramei și a deznoadămîntului atone, comparabile cu cele din romanele naturaliste ale Zola, pe tema deceptivității omului, Istrati introduce procedee din inventarul comicalului.

Problema tragi-comicului îi preocupa pe Istrati, nu numai sub unghiul exclusiv al creației literare, dar și sub acel teoretic, după cum aflăm, în mod indirect, prin voca unui personaj:

„Proza e bogată în „căpitanii” și săracă în pîne. Pe cheburile „Păcii” căpitanii fără vapor mîinăuți masline, salată ori țiri și se mulțumesc cu comanda unei bărci, ceea ce nu-i împiedică să aibă inima bună și să poveștească la cafenea isprăvii eroice pe care nimeni nu le ascultă. Lăcătul vîntului, în schimb, nu numai pentru că rîde cu ochi ce exprimă toată veselia inimii sale, cu adevărat bună, dar chiar nabădăle sale, devenite proverbiale, contribuiau să facă dintr-insul omul cel mai iubit de la ceatință. În Procop, unde era ținta tuturor zefemetelelor prietenești și nerăutătoare, datorită înfățișării sale...”

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Urmul lui Istrati se întinde pe o scară mare de nuanțe începând de la aluzia subtilă și rafinată până la expresia ironiei mușcătoare, sarcastice, cinice sau amare.

Istrati zugrăvește cu măiestrie atmosfera specifică unor medii și caractere din țara noastră, mai puțin sau deloc explorate de alți scriitori, folosind vocabule, locuțiuni și zicale românești: „...desigur, prostia și banii trebuie să fie frați gemeni...”, „...mai ușor se întîlnesc un negustor de bilci cu alt negustor de bilci decît un moș cu popu care l-a îngropat...”, „...Nebunia tine în viață un loc mai mare decît înțelepciunea...”, „...Deci un car de mînt, mai bine un dram de noroc...”, „...Cînd nu poți săruta ce-i frumos, mai săruti și ce-i mucos...”.

Este de remarcat satira îndreptată împotriva celor lipsiți de bun simț, împotriva lășilor și imbecililor, împotriva profesorilor și aspiritorilor: „...O secătură, ce-și zicea că e căpetenia haremului, întîndea tot untul pe pinea lui, în-cuța tot aurul și voia să aibă numai pentru toată femeie din casă. Străbu, cu vîdăta scribă: „...Cînd nu poți săruta ce-i frumos, mai săruti și ce-i mucos...”.

O istorioară foarte comică, o veritabilă schiță umoristică, al cărei titlu era cine e autorul lui Hamlet? atrage atenția prin procedeele ingenioase utilizate, deși tema nu este nouă. Cînd cîntă anecdote cu titluri asemănătoare („Cine a luat Troia? sau „Cine a făcut Tosca?”), în care — întocmai ca aici, este satirizată ignoranța umor.

„Din lipsă de spațiu, nu este posibil de reprodus schița mai extensivă (circa 30 de pagini de tipar) ci doar un fragment de unde totuși — se poate deduce cit de boxat în poante ilariante este textul:

„...Cam pe la a doua nărgăle, apărui comandantul cavaleriei din Siria, Tântos, deschi bătrîn, cu mustața „la Wilhelm”, cu aere de craion, veni drept la masa noastră: „Bună dimineața, Simon-bei! (n.n. Simon Herdan, tînichigul) salut! ei în frantuzeste. Își făcură temenele, își ciocniră burțile, deopotrivă de respectabile și cînd să se așeze, Herdan îl luă pe comandant, la repezeală: „La ascultă, banabac! Ghaurul ăsta și-a pierdut capul din cauza lui Hamlet. Nu cumva știi tu...”

Ofiterul bătu din pînteci: — Din cauza cui și-a pierdut capul? — Din cauza lui Hamlet! — Cine e ăsta, Hamlet?! — Apă!... tocmai ceea ce voiam să te întreb...”

Ce meserie era ăst Ham... Simon-mai privi cu o mutră coraghoasă, abia stăpînindu-și rîsul. Străbu, cu vîdăta scribă: — Spune-i lui Moș Teacă al Siriei, că Hamlet era de meserie „Print al gîndirii”, și ar fi putut să devină „stăpîn pe o mare întindere de noroi”, dacă „meseria” nu l-ar fi împiedicat.

Herdan dădu drumul risului său sănătos. Comandantul izbucni și el, fără să știe de ce. Și pe cînd burțile li se săltau ca niște pepeni imenși, mă pornii și eu pe ris, ca o leșinătură, în ciuda lui Hamlet și a tuturor tragediilor geniale, pe care citiva nebuni le-au lăsat moștenire beciniciei omenești...”

Perechea este o temă ale cărei ipostaze ridiculizate sînt abordate în toate chipurile de autorul Chirei Chiralina: Un tînăr nu-și poate îndeplini îndatoririle conjugale în noaptea nunții, un smecher se face că nu observă că amanta lui aparține și altora, un încornorat este în stare să jure pe toți sfinții că nevastă-sa este cea mai credincioasă femeie din lume... pînă la proba contrarie!

Trecuie să se aibă în vedere faptul că Adrian Zograf povestește întîmplări de la începutul acestui secol, cînd moravurile burgheze furnizau din abundență motive de inspirație pentru genurile mai puțin artistice și literare. Comedia „bulevardieră” (deci adulterul) burburile de noaptea, teatrul de music hall, de revistă și de operetă, cu teme și cu numere cit mai obscene, se bucurau de mare succes în rîndul unor spectatori, care se mulțumeau să rîdă oricum, fără multe pretenții.

Dacă se pune întrebarea, în ce scop își împănă Istrati povestirile cu atîtea situații comice, nu există decît un răspuns: pe baza a critica dintr-un chip mai puțin aspru prostia vicului sarlatan, nedreptatea, infamia. Lubea aget și mult omul, incul prețea să-l arate cu degetul și să-l facă de ris, decît să-l pedepsească pentru pașii lui greșii sau lipsa de scrupule. Satira nu este aproape niciodată vehementă, autorul punîndu-se în postura de martor, care își exprimă mîhnirea și dezaprobă. În numele moralei și justiției, Istrati dojeneste uneori pe sarlatan,

„...Trecuie să se aibă în vedere faptul că Adrian Zograf povestește întîmplări de la începutul acestui secol, cînd moravurile burgheze furnizau din abundență motive de inspirație pentru genurile mai puțin artistice și literare. Comedia „bulevardieră” (deci adulterul) burburile de noaptea, teatrul de music hall, de revistă și de operetă, cu teme și cu numere cit mai obscene, se bucurau de mare succes în rîndul unor spectatori, care se mulțumeau să rîdă oricum, fără multe pretenții.

Dacă se pune întrebarea, în ce scop își împănă Istrati povestirile cu atîtea situații comice, nu există decît un răspuns: pe baza a critica dintr-un chip mai puțin aspru prostia vicului sarlatan, nedreptatea, infamia. Lubea aget și mult omul, incul prețea să-l arate cu degetul și să-l facă de ris, decît să-l pedepsească pentru pașii lui greșii sau lipsa de scrupule. Satira nu este aproape niciodată vehementă, autorul punîndu-se în postura de martor, care își exprimă mîhnirea și dezaprobă. În numele moralei și justiției, Istrati dojeneste uneori pe sarlatan,

„...Trecuie să se aibă în vedere faptul că Adrian Zograf povestește întîmplări de la începutul acestui secol, cînd moravurile burgheze furnizau din abundență motive de inspirație pentru genurile mai puțin artistice și literare. Comedia „bulevardieră” (deci adulterul) burburile de noaptea, teatrul de music hall, de revistă și de operetă, cu teme și cu numere cit mai obscene, se bucurau de mare succes în rîndul unor spectatori, care se mulțumeau să rîdă oricum, fără multe pretenții.

Dacă se pune întrebarea, în ce scop își împănă Istrati povestirile cu atîtea situații comice, nu există decît un răspuns: pe baza a critica dintr-un chip mai puțin aspru prostia vicului sarlatan, nedreptatea, infamia. Lubea aget și mult omul, incul prețea să-l arate cu degetul și să-l facă de ris, decît să-l pedepsească pentru pașii lui greșii sau lipsa de scrupule. Satira nu este aproape niciodată vehementă, autorul punîndu-se în postura de martor, care își exprimă mîhnirea și dezaprobă. În numele moralei și justiției, Istrati dojeneste uneori pe sarlatan,

„...Trecuie să se aibă în vedere faptul că Adrian Zograf povestește întîmplări de la începutul acestui secol, cînd moravurile burgheze furnizau din abundență motive de inspirație pentru genurile mai puțin artistice și literare. Comedia „bulevardieră” (deci adulterul) burburile de noaptea, teatrul de music hall, de revistă și de operetă, cu teme și cu numere cit mai obscene, se bucurau de mare succes în rîndul unor spectatori, care se mulțumeau să rîdă oricum, fără multe pretenții.

Dacă se pune întrebarea, în ce scop își împănă Istrati povestirile cu atîtea situații comice, nu există decît un răspuns: pe baza a critica dintr-un chip mai puțin aspru prostia vicului sarlatan, nedreptatea, infamia. Lubea aget și mult omul, incul prețea să-l arate cu degetul și să-l facă de ris, decît să-l pedepsească pentru pașii lui greșii sau lipsa de scrupule. Satira nu este aproape niciodată vehementă, autorul punîndu-se în postura de martor, care își exprimă mîhnirea și dezaprobă. În numele moralei și justiției, Istrati dojeneste uneori pe sarlatan,

„...Trecuie să se aibă în vedere faptul că Adrian Zograf povestește întîmplări de la începutul acestui secol, cînd moravurile burgheze furnizau din abundență motive de inspirație pentru genurile mai puțin artistice și literare. Comedia „bulevardieră” (deci adulterul) burburile de noaptea, teatrul de music hall, de revistă și de operetă, cu teme și cu numere cit mai obscene, se bucurau de mare succes în rîndul unor spectatori, care se mulțumeau să rîdă oricum, fără multe pretenții.

Dacă se pune întrebarea, în ce scop își împănă Istrati povestirile cu atîtea situații comice, nu există decît un răspuns: pe baza a critica dintr-un chip mai puțin aspru prostia vicului sarlatan, nedreptatea, infamia. Lubea aget și mult omul, incul prețea să-l arate cu degetul și să-l facă de ris, decît să-l pedepsească pentru pașii lui greșii sau lipsa de scrupule. Satira nu este aproape niciodată vehementă, autorul punîndu-se în postura de martor, care își exprimă mîhnirea și dezaprobă. În numele moralei și justiției, Istrati dojeneste uneori pe sarlatan,

„...Trecuie să se aibă în vedere faptul că Adrian Zograf povestește întîmplări de la începutul acestui secol, cînd moravurile burgheze furnizau din abundență motive de inspirație pentru genurile mai puțin artistice și literare. Comedia „bulevardieră” (deci adulterul) burburile de noaptea, teatrul de music hall, de revistă și de operetă, cu teme și cu numere cit mai obscene, se bucurau de mare succes în rîndul unor spectatori, care se mulțumeau să rîdă oricum, fără multe pretenții.

Dacă se pune întrebarea, în ce scop își împănă Istrati povestirile cu atîtea situații comice, nu există decît un răspuns: pe baza a critica dintr-un chip mai puțin aspru prostia vicului sarlatan, nedreptatea, infamia. Lubea aget și mult omul, incul prețea să-l arate cu degetul și să-l facă de ris, decît să-l pedepsească pentru pașii lui greșii sau lipsa de scrupule. Satira nu este aproape niciodată vehementă, autorul punîndu-se în postura de martor, care își exprimă mîhnirea și dezaprobă. În numele moralei și justiției, Istrati dojeneste une

ateier literar postea redacției

V. ADDEI: Am discutat mai pe larg cu dv., dar fără nici un rezultat. Ați continuat să expediți zeci de plăci, înfrigurate, fără substanță, improvizate, adesea nelegibile. Impresia noastră — v-am lăsat să înțelegeți — este că aveți, totuși, ceva de spus și că vă stă în puteri să obțineți și să stăpâniți mijloacele adecvate unei asemenea roștri. Pentru asta, însă, ar trebui să vă puneți în serios — dv. înșivă, în primul rând — aptitudinile, aspirațiile, preocupările, să le acordeți atenția și străduția pasională, consecventă, fără de care nu există șanse să se poată împlini și afirma. Donchiscotismul mimetic, superficial, în doi per, fără acoperire întru și inspirare, rămâne un simplu accesoriu decorativ de cafe-bar, mai mult sau mai puțin pitoresc și delectabil, dar fără urmări creatoare. Așteptăm din partea dv. un răspuns practic, coerent, care să ne permită o apreciere întemeiată asupra posibilităților și perspectivelor dv. reale (adică: în luna 10-15 pagini exigent selectate).

MELITA: Vă mulțumim și așteptăm noi manuscrise (...de asemenea, eventuala traducere a „necuvintelor“...).

IOAN SUCIU: Adresați-vă unei rubrici de specialitate.

CONST. PATRASCU: Versificări relativ curate, îndemnatice, care rămân, însă, prea mult în umbra manualelor de școală. Trebuie să se aplice mai mult asupra poeziei contemporane, să vă însușiți cit mai bine toate curentele poeziei moderne, atât în privința zonelor de inspirație. În „Cintec“, „Dacă iubesti“, sunt unele semne promițătoare.

STANUȚA APOSTU: Nu sint, înmă, noutăți hotărâtoare, dar semnele bune nu lipsesc, mai

ales în „Pășeam prin natură“, „Privream picături!“. În rest, improvizatii ușoare, cam superficiale.

A. DUMITRĂSCU, TIR: Mulțumiri.

A. LUPU: „Tu strigi“, „Memento“, „Tu să fii“.

I. IURGHIDUS: Jocuri metaforice delirante, în dochi, din care nu rezultă încă o perspectivă lirică lămurită. Să vedem, în continuare.

I.C. CULCEA: Nu sint noutăți semnificative — versurile sint încă subredite, risipite, fără „cheag“... Ceva mai adunată, parcă, proza, dar încă departe de o concluzie favorabilă.

T. COROȘ: Citeva pagini confirmă bunele semne anterioare: „Cocoșatul“, „Poem de plăceri“, „Venit“, poezie și „Către liniste“, „Ghid“, „Reverie“. Pseudonimul ales a mai fost folosit, după cit se pare, cu notorietate, pe alte meleaguri.

D. BARBU: Mai puțin spontaneitate, fluiditate, frează, pagini mai „făcute“, deliberate, ameninate de uscăciune. Ceva mai bine, oarecum, în „Avertisment“, „Tristele“, „Indemnul nostru avem în vedere nu numai și nu în primul rând aria tematică, ci se referă, în general, la un plus de îndrăzneală, de deschidere, de curiozitate“.

P. TOMESCU: Lucruri blinde, cuminti, ușor edulcorate (și, uneori, repetate. În imagini, aluzii, cuvinte). Mai convinsgătoare, „Ars poetica“, „Jucăria“, „Drum nou“.

V. SOARE: Cele mai bune lucruri sint în ciclul „Heitete“, „Lifting“, „Trofeu“, „Că ochii pe ceas“, mai întii prin autenticitate și tensiune confesive. Mai putem cita apoi „Blastem“, „Interogație“, „Dialog“, de ni-

vel apropiat. În rest, multe (proza multe!) parafraze (desuete) și inserții prozodice (cronofage). Poate, pagini mai vechi? Mulțumiri pentru vorbe bune.

V. CRIMATU: Lucruri interesante, și acum, aproape toate. Din ce în ce mai valabile.

L. BAL: Interpretarea dv. a agravat într-un fel și a deturmat oarecum sensul răspunsului nostru (firește, formularea noastră a fost de vin). Nu sint, în manuscrisele dv. (nici acum, nici data trecutului) lucruri care să solicite „cenzura decenței și a discreției“. Ceea ce le lipsea, însă, era pur și simplu experiența scrisului liric, spontaneitatea și siguranța expresiei, mestesugul plasticității (imagini, viziune, metaforă, etc.). Observație în întregime justificată și în cazul noilor texte trimise. Trebuie să vă îndreptați, deci atenția și ostentația în acest sens.

LAURA MARA: Multă zgură, în ultimele pagini. Mai curat, în „Tirziu“, „Poezie“.

D. DIAMANT: „Cind moare poezia“, „Ca nimeni altul“ (Mulțumiri).

V. Gramaticu, Ioan Iepure, Stefano I. V. Zgurovici, C.G. Gireanu, D. Gioglovan, Mihai C. Voicu, Virginia Florean (Ceva în „Noi“), L.C. Costeianu, Eugen Blaj, Leviathan, N. Paganini, G.B. Popu, Marian Enache, Maura (mai bine, în „Mai sint și nu mai sint“), B. Marian, Loreana (Căra, R. Popel, Lucea Luceanu, Gh. Fometescu, Raymond, Nae Cristian, I.V. Periam, Dor de soare, ETK 38, B. Sorrelli, Dinu Coman (Ceva în „In camera asta“): Nimic nou!

Geo Dumitrescu

N.R. Manuscrisele nu se inapoiază.

«Yesterday»

În noaptea aceasta
Pe scena goală
Au căzut bolovanii erei rok...
În noaptea aceasta
Robinetul a fost uitat deschis
Și atmosfera plânsește de artificii
Și de zeama sîngerie de căpsuni.

Strada străbătută oltă dată
De convoaie de tot felul și de pietoni
E mutilată fără milă
De miini inebnite care caută corzile
Unei uriașe, pierdute chitare.

În noaptea aceasta
Cortina a fost deslășită
Și scaunele atît de liniștite
Au fost ascuțite...
În noaptea aceasta
Puțini nebuni au trimis
Inspire noi, oameni cumsecade,
Ceva care seamănă cu o alarmă,
Cu o rugăciune, cu un urlet...

În noaptea aceasta
S-au înălțat o nepăsare o groază de umeri
Au păcînit o groază de pistoale
Au avut loc o groază de conferințe de pace
Și pe un ultim, amurgit, acord de chitară
Ca o groază de mică aducere omîntă
Cineva a devenit „Yesterday“.

Slalom

Sint plecat de mult
Corabia mea are și apă în colă...
Floriile mele lasă din ce în ce
Mai multe petale uscate, zbricite,
În spațiile mele
Iar chitara cu corzile de argint
Crescută odată cu Beatles-ii
Zbrimie de fel și o zgomot...
Ce-am iubit e aceluși perșorind, ei
Ce putem iubi, tot acolo.
Acum urmează doar ce trebuie să iubesc
Doar ce trebuie să fac
Doar ce trebuie să cînt.
Acum nu mai am voie să-mi pun
Cîrîi mei albi pe frunte,
Ci să mă strecoar cu mărunto
Coronită permisă de legi

Imi arunc destul pe spate
Ca o haină ponosită
Și încep slalomul...

ȘTEFAN BOGDAN TEODORESCU

INOFENSIVII BEATLES-I

Ce Adam colosal...

Basmele atît de albe ale spectatorilor
Ce mă priveau prin scutece
De dincolo de linia de start
Mi-au otrăvit imaginea murdără a lumii
În care parcă din greșeală am nimerit
Ca un avocat confundat cu clientul său
Într-o celulă verde pe margini
Și plină de senzația libertății.

Peste tot întîlnesc pe cei din urmă
Nefăcuți să ajungă, nici măcar în vis,
Cei dintii
Și în fața noului potop
Toți aduc martori
Care să confirme unui Noe modern
Că ei au spus dinainte că e bine
Ce e astăzi bine

Și putrefacția se transformă în suris
Iar în spatele gurii strînse o nesupunere
Stau dinții cariți, miostorii și inestetici.
Și anii atît de seci, de finiți,
Ca niște spații goale, periodice,
Imi cad în cap și mi se preling
De-a lungul șirei spinării
De flexibilitatea căreia mie-atît de frică...
Și ce-aș sări ca un nebun uriaș
Ce-aș învăța lumea din jur
Să facă superbe lucruri inutile
Ce Adam colosal ar înflori în mine...

Dar dincolo de mine
Stă geamul
Și dincolo de geam, restul
Total e plin de praf
Și pină și Beatles-ii au îmbătrînit.

Sint tinăr

Sint tinăr
Și de aceea noaptea
Mi se străcoră-n vine
Cu un parfum de carne
Și fără picături.
Sint tinăr
Deci pot să urlu către Nord
Deci atît de nonsalant
Pot să arunc cu pietre în zile
Rid cînd unul îmi arată cătușele
Pe care le poartă firească de o viață
Și e normal să trec mai departe
Minat de un vilor rock
Căci tinăr sint
Și înapoi chiar dacă vîd întineric
Nu mă sperii
Nici spîrițitul gheții subțiri
Pe care calc
Nu mă impresionează
Iar dacă mă uit spre cer
E numai fiindcă
Aștept demul't să cadă o stea
Să-i pot lua locul.

Cîntînd cu Beatles-ii

Pină și aici e nevoie
De roz.
Și dacă soluția cu ochelarii
Cu lentile colorate
Nu mai merge
Din cauza nărilor prea cenușii
De alb, de verde, de portocaliu
A mediului,
Dacă vopsitul scoate la iveală
Cîrpatiuri pe care nu le mai văzusem
Încît aproape le uitasem,
Dacă tinerii devin maturi cu capul întors
Iar copiii devin tineri triști,
Dacă nu mai există eșafode
Doar fiindcă killerii se ucid între ei
Dacă telegrafii vecului
Confundă din ce în ce mai des
S.O.S-ul
Cu V (de la Victorie),
Dacă ajungem la felul propus
Pe un drum oarecum invers
Mîndrit reațitează în vis,
Atunci trebuie ca la un moment dat
Să ne gîndim bine de tot
La ceva
Să-i dăm un nume
Și cu el de braț
Să pornim cîntînd
Spre groapa finală.

Resurecția clasicilor

Urmare din pag. 1

dere inusat dar intransigent) sint de-acum aspecte revolute atît pentru procesul de creație cît și pentru cel de valorificare. Descătușarea creației de orice chingi neconforme cu specificul ei s-a răstrînt pozitiv asupra valorii cărților.

În acest cadru larg, descoperirea (unei redescoperiri) valorilor trecutului nostru spiritual, punerea în circulație și înțelegerea adevărată, științifică a avut darul de a se repercuta binefăcător asupra creației contemporane. Scriitorii de astăzi au dobîndit prin contactul cu operele înaintașilor un plus de conștiință la o apartenență istorică, un plus de maturitate profesională. Experiențele de prejale predecesorilor au fost cercetate și asimilate, fiind puse în slujba unor cauze noi. Cînd din Eminescu își se invocă doar un fragment din „Serisoarea a III-a“ și postuma Viața, cînd Alecsandri era mai degrabă un „boier“ și nu cutegătorul poeziei noastre populare și nici cîntărețul eroismului din războiul de independență de la 1877-1878, iar în schimb modelul de urmat era Neculiță, cînd Măiorescu era un „reacționar profund“, iar A. P. era un „clasic în viață“, etc., etc., este clar că letia oferită scriitorilor din epocă era una neindustrială, ca să ne exprimăm foarte vag.

Resurecția adevăratilor clasici al literaturii noastre, editarea și comentarea lor prin studii și monografii a luminat pentru scriitorii contemporani nemăsurate perspective de la o orîdină pînă în prezent, temele ei specifice, formulele ei inconfundabile. Integrarea valorilor clasice în circuitul literaturii ca fenomen indestructibil a însemnat un adevărat „izvor viu“, de la care s-au inspirat și se inspiră scriitorii de astăzi. Oportune nu sînt doar în prezent, ci nîsp nu se poate clădi edificii noi, pe bună dreptate se spune în Tezele Conferinței naționale a scriitorilor: „Îndecise după Congresul al IX-lea al Partidului, a devenit clar că valorificarea mosterilor literare constituie o operă de arzătoare actuală, prin întregirea și peisajul contemporan al valorilor trecutului, înfrîndu-se sentimentul de durată și viabilitate al literaturii naționale. Este de aceea o datorie patriotică grăbirea editării operelor marilor noștri scriitori în editări științifice de referință, capabile să transmită posterității imaginea autentică a devenirii literaturii noastre“. Iar mai departe, și nelînsindu-se loc nici unui echivoc, se spune: „Opera de editare trebuie conjugată cu o explicare profund marxistă a împrejurărilor sociale în care au luat naștere respectivele scrieri“.

Spre cîneșta și înalta pregtărire profesională a editorilor de astăzi se cuvine să subliniem că ei au săvîrșit (sau sint în curs de săvîrșire), după toate rigorile, editii fundamentale din patrimoniul nostru cultural. Am mai spus-o: niciodată, în trecut, nu s-au scos de sub teascurile editurilor atîtea opere de primă importanță din fondul principal al literaturii române, totodată însoțite de exegeze (introducere, variante, note, glossare, indici etc.), atît de riguroase și binevenite pentru cititorul și literaturii mai ales tinăr. Dar la acest loc să mi se permită și o paranteză: adică să dăm să înțelegem că o punere personală în „apropria Conferință“ a obștei noastre. Uniunea noastră, „mostenind“ optici mai vechi, a fost pînă acum destul de puțin „politicoasă“ cu editorii scriitorilor române (spre deosebire de Academie care a cuprins la sînu ei destul filozof, în sensul scris al cuvîntului, adică editorii și comentatorii de text vechi sau mai puțin vechi). Vreau să spun că vitoarea noastră Conferință a putea hotărî, îmi place să cred, în unanimitate, adăugarea unei secții nouă — aceea a editorilor. Subliniind importanța pe care o are acția de tracționare din Uniune, cei care pînă tîrziu lor ne pun la îndemînă valorile literare ale lumii, indiferent de meridianul pe care s-au scris, trebuie, cred, să dăm importanță și aceluia care ne (re)lămăsească operele noastre de acasă și să-i pretulim ca atare. Să ne închipuim că Persepolis nu s-a născut și nu are nevoie de demonstrații sofisticate. Dar acest editor trebuie să aibă un statut și nu să fie o cenușăreasă a fenomenului cultural. Să nu uităm că el va fi în viitor, cel care ne va edita, în condiții de rigoare științifică, operele pe care le scriem în acest moment! Deci trebuie să-l integrăm pe acest editor și să-l simțim confrate cu noi. Literarii tineri sau chiar mai puțin tineri se alegează foarte rar spre această artă încă fără statut propriu, preferînd critica sau eseul. Majoritatea editorilor de clasă, sint oameni cu destule virtuți în spate și trebuie să vedem la schimbul de mine. Asigurînd prin Uniunea noastră, un statut demn editorului facem și o operă de asigurare al bunului mers al literelor române în

viitor și probabil că Universitățile (prin deciziile Ministerului) vor crea secții speciale în acest sens (fie deocamdată și facultative). Am încheiat această paranteză-proponere.

Apelul la tradiție, la operele viabile ale trecutului se constituie în factor determinant pentru reușita operelor contemporane. Epocile unei literaturi intră în dialog unele cu altele, eludarea unor poezii sau opere însemnate nu duce decît la sărăcirea peisajului literar, la un deficit de artă literară. O carte precum „Aria prozatorilor români de Tudor Vianu“ dă seamă de opțiuni și filiații, peste timp: scriitorii din vremea deosebite se „grupează“ după aceleși afinități estetice. Să dăm și în acest caz, micșor două exemple. Operele curte au în centrul lor fărânel român de la Stancu și Preda pînă la Lăncrăjan și Săraru au presupus (și cele viitoare încă vor presupune) în dialog și o replică la „Ion“ și „Răscăla“ lui Rebreanu, la cărțile lui Sadoveanu. Încă mai trîiește tiranul român în această lume a tehnicii — pe care și-a însușit-o — dar totuși nu-l vom putea pricepe pe deplin cum arată astăzi dacă nu știm cum a fost ieri și odinioară (cum se exprima Caemtem în armă cu peste două sute de ani). Sau: ofuscarea poeziei actuale, înaltele piscuri, în această lume a tehnicii — pe care și-a însușit-o — dar totuși nu-l vom putea pricepe pe deplin cum arată astăzi dacă nu știm cum a fost ieri și odinioară (cum se exprima Caemtem în armă cu peste două sute de ani). Sau: ofuscarea poeziei actuale, înaltele piscuri, în această lume a tehnicii — pe care și-a însușit-o — dar totuși nu-l vom putea pricepe pe deplin cum arată astăzi dacă nu știm cum a fost ieri și odinioară (cum se exprima Caemtem în armă cu peste două sute de ani). Sau: ofuscarea poeziei actuale, înaltele piscuri, în această lume a tehnicii — pe care și-a însușit-o — dar totuși nu-l vom putea pricepe pe deplin cum arată astăzi dacă nu știm cum a fost ieri și odinioară (cum se exprima Caemtem în armă cu peste două sute de ani).

Cu foarte puține excepții (Hasdeu, Părvan, Stere, Călinescu — încă nu avem pe masa noastră Istoria lui) și vreo cîțiva alții — ne gîndim, bunăoară la opera unui Nicolae Densușianu — s-au inaugurat cu start bun editii din toți marii (și de a doua mîrim) scriitori din trecut în seria de Opere. Nu de opere alese! Unele (în cazul Eminescu, de pildă) continuă cu succes inițiative mai vechi. Sîmțim însă că în destule cazuri ritmul de apariție este nesatisfăcător, de la volum la volum scurgîndu-se ani buni, ne aflîm la observația cuprînsă în Tezele Conferinței noastre.

Operele clasicele noastre nu și-au istovit și nu și vor istovi niciodată virtuțile lor. O dovadă deosebită a multime de exegeze care li se dedică (uneori trei-patru asupra aceluiași scriitor), și care ne dezvăluie, măcar din cînd în cînd, o fată nouă a unui autor sau a unei opere. Nu trebuie să ne împiedicăm prea mult de punctele de vedere cîteodată inconciliabile. Pînă la urmă adevărul iese la suprafață. Îmi place în acest sens simplele note ale venerabilului Kalustian, indiferent de tema lor, dar cele despre Stere sint dătătoare de rigori calme).

Aplicăte la clasici și mai ales la ei — deocamdată mai puțin la contemporani — tehniciile noi de cercetare nu dus în cele mai neașteptate revelații, demonstrînd că pînă chiar și cronicarii sint „moderni“, că se pot primi încă lecții interesante de la scriitorii deja clasici de multă vreme, dacă nu cu totul uitați. Operele trecutului sint izvoare noastre; conținutul-le și asimilîndu-le ne asigurăm conștiința unei zidiri în prezent. Generațiile tinere sint invitate să primăsească această benefică orientare privind valoarea și așeze (fără pleonasm) însemnătatea unor asemenea monumente — poate

ararorii vremea din nevelele lui nu conține o conștientă cronologică, o înțelegere a opticii, un comentariu exterior etc. Tehnica lui Mihel Butor, din „La Modificarea“, cu esul descriptiv în două persoane distincte gramatical este imbrășisată a moment. Apoi, „cinematografismul“ care consistă în descrierea minuțioasă de camere, chipuri și evenimente printr-o mișcare în fond capricioasă, conform compoziției la masa de montaj. În fine, colajul nu este eliminat întruct dă spiritului puțină de a percepe viața direct, în ceea ce are la curent și arbitrar. Însă ideea esențială e în tehnica lui Mircea Nedelcu, aceea de „text“ ori, mai bine zis, de „texturare“. Admițînd că opera este iluzie întruct „creația“ se exercită fără încetare, avînd a nega acum ceea ce a produs cu puțin timp înainte, rezultă că „divinitatea“ creatoare nu mai este prezentă „geografică“ de la Balzac ci un eu global și ludic care nu poate urma înaltului-arbitrară a produselor sale imperfecte. Autorul este în această accentuare, omiscînt și în chip simulan ignorant, lăsînd universal fictiv liber pînă la un punct unde creațiunea revine în punctul inițial. Din moment ce totul este iluzoriu, însemnează că autorul știe tot și respinge cronologia curentă (de aceea, „viele“ vorbesc aci aparent la un loc desti originea lor în timp este diferită). Cum însă materia odată ce e leșit din amor la de la sine o legitime internă străină de creatorul ei, rezultă atunci că „iluzia“ e este relativă și numai în raport cu eul originar. Acesta e în fond „texturare“ și din manevra unei astfel de concepții Mircea Nedelcu a scos efecte de tot remarcabile. Nu e totuși indicat să înțelegem că inventivitatea tehnică ar ucide impresia de „viață“ directă și s-ar fi prefăcut într-un scoar străină prozei propriu-zise. Ochiul „creatorului“ prezent pretîndînd este în fond „perspectiva finală și „ironică“, scîndînt unanimitatea inchipuită și care este „iluzie“ din medul ei inspirabil. „Aventuri într-o curte interioară“ este, de aceea un soi de autobiografie și un autoportret, unde pasta coloristică a fost inoculată de „fiecțiunile“ umane singurătate.

Virgiliu Demetrescu-Duval: „Marea Ligurică“

Un roman al «așteptării»

Urmare din pag. a 3-a

libilitatea de a te ridica deasupra faptelor, virtuala demingie, e conditioanată de acceptarea înfrîngerii terestre, de neimpotivirea în fața lui totit fatal. Copil, adolescent, tinăr, matur, îl vedem pe Tache de Căstora perșorînd, ei o retorică a excesului sugerată exemplar de stilul colorat, coroziv și manierist al romanului (senzații transcrise exceptional, stări sinestezice neprevăzute, combinații subtile de grotesc și sublim, portrete memorabile — v. Boier Lăpui, nocturnul grec, Vacher — prin simțul caricaturalului imagini înfîntezabile ale fricii și suspiciunii, detaliu cu forță de sugestie și de creare a atmosferei, la care se adăuga o simțaxă de serveste, global, intenția de a capta „așteptarea“: fraze clipnice, abundență de gerunzii, ele marciul conștient, moliciunea fluidă a acestei lumi). Partea cea mai întinsă a cărții e astfel „vorbită“ de personaj care se relatează pe sine așteptînd cu o strategie de-săvîrșită ordinea succesivă a faptelor. Plictisit de sensul împlinirii, de „curgerea“ ei monotonă, el povestește aproape în timpul viitor, spunînd ce „se va petrece“ peste cîțva timp, lăsînd să pară că totul e o dezbateri în trei (Tache, Boier Lăpui, Piticul), un joc de oglinzi în care viitorul devine trecut. O dezvălîure retrospectivă a ceea ce este cunoscut, a ceea ce se va întîmpla — treburînd să se întîmple —, mînim din cînd în cînd inocența. Așteptarea sau falsa așteptare dobîndesc tensiune epică. E un model insolit de comportare în ficțiune a spiritului relativist. Să povestim doar ceea ce sint foarte bine și e în stîm, dar în așa fel încît să convingem că reluarea situației trecute, clasate, „inocențiale“, ralentiul mențin într-o tensiune enigmatică și, finalmente, ne vor edifica intru totul... „statul, așteptatul și vorbitul, e tot ce se poate întîmpla o vreme“ (p. 199), spune Piticul, grotesc răsnoanș al asomării intrucivă cu personajele din această categorie ale lui D.R. Popescu (Eftimie, Frașcice, Noe, Clungu). Episodul pititului este egal în sugestii grotesce cu scenele din Căstoria lui Gogol. Tot Piticulul îi aparține și o descoperire a semnificativ care se ascunde în spatele acestei scrisorite, luxuriantă paranteze retorice: „Nu poți să te plictisești de gîndul înfrîngerii și al lașității“. (p. 197). Tache de Căstora impune, fără indoială, numele unui scriitor redutabil.

Inventivitate tehnică

Urmare din pag. a 3-a

ararorii vremea din nevelele lui nu conține o conștientă cronologică, o înțelegere a opticii, un comentariu exterior etc. Tehnica lui Mihel Butor, din „La Modificarea“, cu esul descriptiv în două persoane distincte gramatical este imbrășisată a moment. Apoi, „cinematografismul“ care consistă în descrierea minuțioasă de camere, chipuri și evenimente printr-o mișcare în fond capricioasă, conform compoziției la masa de montaj. În fine, colajul nu este eliminat întruct dă spiritului puțină de a percepe viața direct, în ceea ce are la curent și arbitrar. Însă ideea esențială e în tehnica lui Mircea Nedelcu, aceea de „text“ ori, mai bine zis, de „texturare“. Admițînd că opera este iluzie întruct „creația“ se exercită fără încetare, avînd a nega acum ceea ce a produs cu puțin timp înainte, rezultă că „divinitatea“ creatoare nu mai este prezentă „geografică“ de la Balzac ci un eu global și ludic care nu poate urma înaltului-arbitrară a produselor sale imperfecte. Autorul este în această accentuare, omiscînt și în chip simulan ignorant, lăsînd universal fictiv liber pînă la un punct unde creațiunea revine în punctul inițial. Din moment ce totul este iluzoriu, însemnează că autorul știe tot și respinge cronologia curentă (de aceea, „viele“ vorbesc aci aparent la un loc desti originea lor în timp este diferită). Cum însă materia odată ce e leșit din amor la de la sine o legitime internă străină de creatorul ei, rezultă atunci că „iluzia“ e este relativă și numai în raport cu eul originar. Acesta e în fond „texturare“ și din manevra unei astfel de concepții Mircea Nedelcu a scos efecte de tot remarcabile. Nu e totuși indicat să înțelegem că inventivitatea tehnică ar ucide impresia de „viață“ directă și s-ar fi prefăcut într-un scoar străină prozei propriu-zise. Ochiul „creatorului“ prezent pretîndînd este în fond „perspectiva finală și „ironică“, scîndînt unanimitatea inchipuită și care este „iluzie“ din medul ei inspirabil. „Aventuri într-o curte interioară“ este, de aceea un soi de autobiografie și un autoportret, unde pasta coloristică a fost inoculată de „fiecțiunile“ umane singurătate.

Asociația scriitorilor din București ADUNARE GENERALĂ

Comitetul de conducere al Asociației scriitorilor din București anunță și pe această cale pe toți membrii săi (titulari și stagieri) că în zilele de 2-3 iunie 1981, începînd cu ora 9 dimineața, în sala de concerte a Radiodifuziunii Române (strada Nufelerilor nr. 62), va avea loc adunarea generală a scriitorilor din București, premergătoare Conferinței naționale a scriitorilor din Republica Socialistă România, cu următoarea ordine de zi: — Darea de seamă asupra activității comitetului de conducere al Asociației pe perioada mai 1977 — mai 1981; — Tezele Conferinței naționale a scriitorilor; — Sinteza modificărilor la Statutul Uniunii scriitorilor; — Programul de dezvoltare a literaturii din România pe următorii patru ani, 1981-1985; — Dezbateri asupra problemelor cuprinse în ordinea de zi; — Alegerea, în adunarea generală, a noului comitet de conducere al Asociației și alegerea, pe secții, a delegaților Asociației la Conferința națională.

Adunările generale ale asociațiilor de scriitori

În întîmplarea Conferinței naționale a scriitorilor din Republica Socialistă România, recent au avut loc și adunările generale, prevăzute statutar, ale Asociațiilor de scriitori din Iași și din Timișoara. Ordinea de zi a cuprîns: — Darea de seamă asupra activității Asociației respective pe perioada mai 1977 — mai 1981; — Tezele Conferinței naționale a scriitorilor; — Sinteza modificărilor la Statutul Uniunii scriitorilor; — Programul de dezvoltare a literaturii din România pe următorii patru ani, 1981-1985; — Dezbateri pe marginea problemelor cuprinse în ordinea de zi; — Alegerea noului comitet de conducere al asociației și alegerea delegaților asociației respective la Conferința națională.

La cele două adunări generale au participat membri (titulari și stagieri) ai asociațiilor de scriitori, reprezentanți ai uniunilor de creație din orașele de reședință și al presii locale, oameni de cultură, membri ai unor cercuri și cercuțuri literare.

Dezbaterile s-au desfășurat într-un spirit de exigență ideologică și de răspundere politică, punîndu-se în valoare realizările asociațiilor, ca și sursele ce le revin activitate în perioada următoare.

După încheierea lucrărilor, participanții la adunările generale au adresat tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, secretar general al Partidului Comunist Român, telegramme prin care se angajează să-și aducă, și pe viitor, contribuția la edificarea culturii socialiste din țara noastră, potrivit obiectivelor înscrise în Programul Partidului Comunist Român.

ASOCIAȚIA IAȘI

Adunarea generală a Asociației scriitorilor din Iași a avut loc în ziua de vineri, 22 mai 1981. Literarile au fost conduse de Constantin Chiriță, vicepreședinte al Uniunii scriitorilor. Au fost prezenti tovarășii Alceu Florescu, secretar al Comitetului județean de partid, și Andi Andrieș, președinte al Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă. La dezbateri au luat cuvîntul scriitorii: Lucian Valea, Vasile Mihăescu, Florin Muscalu, Lucian Dumbravă, Mihai Novicea, Constantin Munteanu, Ion Bebeleanu, N. V. Turcu, Virgil Cățaru, George Bălăieș, Sergiu Adam, Ion Țăranu, Ion Costantinescu. Noul comitet de conducere al Asociației scriitorilor din Iași are următoarea componență: Mircea Radu Iacoban (secretar), Alexandru Andrieșcu, Andi Andrieș, Nicolae Barbu, Alexandru Călinescu, Ovidiu Genaru, Grigore Ilișei, Ștefan Oprea, Lucian Valea. Din partea Asociației Iași vor participa la Conferința națională a scriitorilor 28 delegați.

În telegrama adresată tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, se spune: Trîind și muncînd pe aceste meleaguri, unde s-au născut și au creat personalități de prim rang ale culturii naționale, știm foarte bine că scrierul nostru trebuie să exprime, din perspectiva contemporanității, eficient de continuitate a unei strălucite tradiții, și că, în spiritul acesteia, numai munea și stăruirea devotată a cauzei poporului pot conferi talentului șansa unei depline afirmări. Avem mereu în minte îndemnul partidului de a crea o artă revoluționară, capabilă să ofere imaginea complexă a acestui timp istoric, a sensibilității care l-a recreat artistic și l-a conferit semnificății perene. Totodată sîntem deplin conștienți de importanța misiunii scriitorului, artist și cetățean deopotrivă, angajat în uriașă acțiune de educare a maselor, de realizare a aceluia deziderat: a împlinire spirituală caracteristică societății noastre.

ASOCIAȚIA TIMIȘOARA

Adunarea generală a Asociației scriitorilor din Timișoara a avut loc în ziua de marți, 28 mai 1981. Au fost prezenti tovarășii Crislea Chelaru, vicepreședinte al Consiliului culturii și educației socialiste, Marin Iordache, secretar al Comitetului județean de partid, și tovarășa Augusta Anca, președinte al Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă. Lucrările sîndente au fost conduse de Ion Hobana, secretar al Uniunii scriitorilor. Pe marginea problemelor cuprinse în ordinea de zi, au luat cuvîntul scri-

TELEGRAMA

Stimate și iubite tovarășe
ION POPESCU-PUȚURU,

Cu prilejul celei de a 75-a aniversări a zile dumeavoastră de naștere, conducerea Uniunii Scriitorilor are bucuria și plăcerea să vă adreseze, din toată inima, un mesaj tovarășesc și colegial de sinceră felicitări, calde urări de sănătate, viață lungă, cit mai multe bucurii și succese în munca de creație și în activitatea științifică pe care le desfășurați de mulți ani în slujba culturii umaniste, revoluționare, din patria noastră.

La mulți ani!

GEORGE MACOVESCU
Președintele Uniunii Scriitorilor
din Republica Socialistă România

